విజయనగర పుట్టుపూర్వోత్తరములు 1-40

బసవపురాణకథాసారము 40-62

Restored in 1943-43 from a Ms of Mackenzie Collection No 15.6.28 by Sri K. Seshacharlu Temporary Copyist

1 శుభమస్తు॥—. పూర్వం వెయ్యిసంవత్సరాలకిందట పంపానదీతీరమందు వాసంగా వుండే మాధవస్వామి అనే బ్రాహ్మణుడు నాలుగు వేదాలు, నాలుగు శాస్త్రాలున్ను ఇదిగాక అనేక గ్రంథాలు సకలము చదివి అనేకదినాలు సంసారములో వుండేటప్పుడు వక దినం భార్య వచ్చి మీరు సర్వజ్ఞులై తీరి, మీకు తెలియని విషయం వకటి లేదే, మనకు ఈ దారిద్ర్యం యేందు నిమిత్తం నిలిచివుంది, ఇది పోయ్యేటట్టుగా మీరు భగవంతుని గూర్చి తపస్సు చేస్తే మనకు ఈ దారిద్ర్యం పోతున్నది అని చెప్పినందుకు అదే ప్రకారంగా గాయత్రిని గూర్చి తపస్సుచేస్తే మనకు అష్టైశ్వర్యాలు వచ్చును అని ఆలోచన చేసి విశ్వరూపం వచ్చేటందుకు శ్రీవిద్యలు వేరు వేదవిద్యం చేసుకొని అవతల జగదీశ్వరి అయినటువంటి అమ్మవారిని గూర్చి బహుదినములు తపస్సు చేస్తూ వున్నారు. యెన్ని దినములకు అమ్మవారికి దయరాక ఈయనకు ప్రసన్నురాలు కాక వుండెను.

ఆవల ఈయన తామిరా ఈ శాస్త్రాలు అంతా మనస్సు అరచేతిలో వుండే వెలగపండును చూపించినట్టుగా చెప్తూ వున్నవే. ఇది యేమి నాకు ఫలించక పోయెను. అని మంత్రలోపం యేమైనా వచ్చెనేమో అని మళ్లీ పన్నెండు సంవత్సరాలు దీక్ష చేసి శ్రీచక్రం యంత్రాధారం చేసి ఆ యంత్రమందు అమ్మవారి త్రికాలాలయందున్ను పూజ చేస్తూన్ను ఆమెను గూర్చి తపస్సున్ను చేస్తూ వచ్చెను. యెన్ని దినాలకు అమ్మవారికి ద
2 యరాక పోయెను. స్వప్నయందు అయినా దర్శనం ఇవ్వక పోయెను. ఈ ప్రకారం పన్నెండు సంవత్సరముల దీక్ష సమాప్తి అయినది. యెన్ని నియమాలు చేసినప్పటికిన్ని అమ్మవారు దర్శనం ఇవ్వక తన దారిద్ర్యమున్ను పోగొట్టక పోయినందున చేతనున్ను, తాను తపస్సు చేయుట నిమిత్తమై బుగుం బహు విస్తారమైనందుచేతనున్ను బహు ఖిన్న సంతాప్తుడై ఈ వేదశాస్త్రాలు అన్నిన్ని అప్రమాణాలు అని, మంత్రశాస్త్రం...

గా మనిన్ని, ఇటువంటి అప్రమాణమైన గ్రంథములు వుంచుకుంటే మనవవే వే అందరున్ను
మోసపోతూ వున్నారని ఆ పుస్తకాలను తీసుకొని ఆశ్రీచక్రయంత్రాన్ని తీసుకొని అరణ్యాలలో
కి పోయి అక్కడ చితి పేర్చి, ఆ చితి మీద శ్రీచక్రయంత్రాన్ని వుంచి ఇది భస్మం చేసి ఆవతల
తాను పుస్తకాలతో కూడా అగ్నిప్రవేశం చేతామని ఆలోచన చేసి ఆ చితి మీద శ్రీచ
క్రయంత్రాన్ని వుంచి అగ్నిహోత్రాన్ని ప్రజ్వలింప చేసెను.

ఆ యంత్రం సగం కాలక ముందే ఆ జగదీశ్వరి అయినటువంటి అమ్మ
వారు సగం కాలిన కాలని వస్త్రాలతో కూడా ఆ చితి మీద కనిపించి అతి భక్తపరాధీనురాలు
గనుక తన భక్తుడైన మాధవస్వామిని పిలిచి ఓరే వెర్రి బాలు నిర్బంధం చేస్తున్నావు. నీ
కు సకల వేదార్థాలు తెలుసును, సకల శాస్త్రార్థాలు తెలుసును, ఇది కాక లోకోపకారా
ర్థమైన నిబంధన గ్రంథాలు చేసినావే. ఇంత మాత్రమైనా నీకు తెలియలేదే. నీ నిర్బంధం
చేత మనకు ఫలమేమి, అని ప్రసన్నురాలు అయ్యేవరకు అప్పుడు శ్రేష్ఠంగా ఆ మాటలు చ
౨౫ ల్లాపిరి అమ్మవారికి ప్రదక్షిణం చేసి అనేక నమస్కారాలు చేసి, [illegible]క ముయందు యేమే
స్తోత్రాలచేత స్తోత్రం చేస్తే అమ్మవారు ప్రసన్నురాలు అయినారు. అటువంటి అనేకవిధ
స్తోత్రాలచేతను అంజలి బంధం చేసుకొని స్తోత్రం చేసినాడు.

ఆ కాలమందు అమ్మవారికి మహాదయ వచ్చినప్పుడు అంతా తెలిసినవా
డవయి తిరిగి, యందుకు ఇంత మూర్ఖం చేస్తివి. అని అడిగెను గనుక మాధవస్వామి
మ్మవారి తోటి మీకు నాయందు ఇంత అనుగ్రహం వుండేటప్పుడు యెన్ని దినాలు తపస్సు
చేసినా మీకు నాయందు యెందుకు కృప లేకపోయెను. నా యొక్క దారిద్ర్యవిశేషం యేలాగ
య్యేనా పోతిరి. అని ఈ ప్రకారంగా అడిగే వరకు అప్పుడు అమ్మవారు నవ్వుతూ ఇదివరకు నన్ను
వెతికి తీయక పోయినదా, నీకు ఈ జన్మమందు దారిద్ర్యం యేల పోదంటే నీకు [illegible]

మందు వఖరి ప్రాయమందైన వకకబళం అయిన భగవదర్పితం చేయకపోయినందువల్ల
ను ఈ జన్మమందున వు సాక్షాత్ భగవదంశమైన పుట్టినకన్నీ నీవు చేసిన తపఃఫలం నీకు సిద్ధిం
చకపోయెను. లోకమర్యాద పూర్వజన్మమందు చేసిన సుకృతదుష్కృతములు ఈ జన్మమం
దు అనుభవించేటట్టుగా సకల పురాణాలున్ను, సకల ధర్మశాస్త్రాలున్ను చెపుతూ వున్నవిగ
నుక తపస్సు నీకు సిద్ధించలేదు, అయితే ఈ మంత్రశాస్త్రాలు ఈ విధమంగాను పాపనివృత్తి
ఇన్ని దినములకు, ఇన్ని సంవత్సరాలకు సిద్ధిస్తూ వున్నది అని చెపుతూ వున్నవి. వేదాలు ఆ
ప్రకారంగానే చెపుతూ వున్నవి. ఇవి అంతా ఇకను అప్రమాణం కావలెనని అని అడిగితే
అప్పుడు ఆ మహావారు ఒక ఉత్తరం చెప్పెను. వేదశాస్త్రాలు మంత్రశాస్త్రాలున్నూ ఏది అప్రమా
4 ణాలు కావు ప్రమాణమనే మెప్పుడున్ని భగవదాజ్ఞ, వేదశాస్త్రవిదులు వేదశాస్త్రానుసా
రంగా నుండేటట్టు వారికి ఒకనాటికి అశ్రేయస్సు రావలసినది లేదు.

అయితే నేను చేసినటువంటి తపఃఫలము యెన్నడు నాకు సిద్ధిస్తూ వున్నది,
అని అడిగితే నీకు ఈ జన్మమందు ఈ దారిద్ర్యం పోవలసినది లేదు, జన్మాంతరమందు అష్టైశ్వర్యము
లున్ను, సకలవైభవములున్ను అనుభవించబోతూ వున్నావు, ఈ తపస్సు యెన్నటికి వ్యర్థము కాదు,
అని ఈ ప్రకారంగా ఆ మహావారు దయచేసి అంతర్ధానమైనవెనుక ఆ మాధవస్వామివారికిన్ని ఆ జగదీ
శ్వరి యొక్క కృపాకటాక్షం వల్లను అంతఃకరణం పరిశుద్ధం అయి విషయాసక్తి లేక కేవలం వేదాం
తం విచారం చేతను విరక్తుడై ఈ సకలమైనటువంటి ఆశ్రమాల్లోకెన్ని ఉత్తమమైన పరమహంసా
శ్రమం ఆశ్రయించి ఆపంపానదతీరమందు వుండేటటువంటి ఒక ఆశ్రమమందు తపస్సు చే
స్తూ వుంటూ లోకానుగ్రహార్థమై సకలమైనటువంటి నిబంధనగ్రంథములున్ను, వేదాంతశాస్త్రము
లు అనేకగ్రంథములున్ను చేస్తూ కేవలం ఆనందస్వరూపమైన భగవంతుని ధ్యానం చేస్తూ ఈ ప్రకా
రంగా కొన్ని దినాలు వుండెను. ఆ కాలమందు ఆయనకు సకలమైనటువంటివారున్ను [illegible]

ద్వాదికున్నైల గనుక వీరికి నామధేయం విద్యారణ్యస్వాములవారు అని నామధేయం చేసినారు.—

ఆయన తపస్సుచేసే కాలమందు ఆ విజయనగరం యొక్క ప్రభువుకు జ్ఞాతి
యైన కృష్ణరాయలవారి .. డు బుక్కదేవుడనే చంద్రవంశపు రాజు దేశభ్రష్టుడై యక్కడ
5- వుండేటందుకు చోటులేక శ్రీస్వామివారి యొక్క ఆశ్రమందగ్గర 'వకచిన్నపాక వేసుకొని పిల్ల
లతోకూడా అక్కడ వుండి యీ విద్యారణ్యస్వామివారికి క్షీరాలు ఇస్తూ బహుయును ప్రార్థన చేస్తూవుం
డేవరకు స్వామివారి కిదయ వచ్చెను. ఈ ప్రకారంగా కొన్నిదినములు యిట్లా వుండగా ఆ విజ-
యనగర దేశానకు ప్రభువు అయినటువంటి రాజు స్వర్గస్థుడైనవెనుక రాజుకు కుమారుడు లే
నందుచేత మన్నురాజ్యాధికారం యవరికి ఇత్తాము అని రాజుగారి మంత్రులు యాలోచనచేసి
రాజుగారికి జ్ఞాతులు బహుమంది వుండిరి గనుక యెవరిని ప్రభువుగా చేసేటందుకు తోచక
ఆలోచన తెలియక ఆ నగర పొత్తులో వుండేటటువంటి భగవంతుడైన విరూపాక్షేశ్వరు
నికి ప్రార్థన చేసి ఈశ్వరుడు మనకు యవరిని నిబంధన చేస్తూ వున్నాడో వారు మన
కు ప్రభువులు అని ఆ ఈశ్వరుని సన్నిధానమందు అందరు సాష్టాంగం చేసినారు

అప్పుడు వక మంత్రికి ఈశ్వరుడు వృషభారూఢుడై సకల వైభవటువంటి ప్ర
మథగణాలతోకూడా జగదీశ్వరుడు రాత్రి యెటువంటి అమ్మవారితోకూడా స్వప్నములో దర్శనం
ఇచ్చి మీరు రాజును నిర్ధారణ చేయ వలెనని మీరు నన్ను ప్రార్థన చేస్తిరి గదా, ఇప్పుడు
పట్టపు యేనుగును వెనకగా అలంకరించి చతురంగబలముతోకూడా ఆ యేనుగు కుంభస్థలమం
6 దు పూర్ణకలశమును వుంచి యేనుగ తొండమునందు పుష్పమాలిక వుంచి ఆ యేనుగ
గనుక యెక్కడికి పోవుచున్నదో అక్కడికి కూడా పోతూ వుండండి. ఆ యేనుగ యే పురుషుడికి
కుంభస్థలమందు పూర్ణకలశంచేత అభిషేకం చేసి ఆ పుష్పమాలిక కంఠమందు వేస్తూ వున్న
దో ఆయనను మీరు రాజుగా చేసుకొని ఆయనయొక్క ఆజ్ఞలలో వుండవలెను

ముందు చెప్పినందుకు ఆ మరునాడు మంత్రి సేనాపతి కరణము మంత్రులతో నున్ను, ఇంకా కొంతమంది పెద్దమనుష్యులతో నున్ను చెప్పి భగవంతుడు తమమీద అనుగ్రహించేసినాడు దైవ ప్రకారము మనకు కావలసినది అని నిశ్చయించేసుకొని అక్కడనుంచి చతురంగ బలాన్ని సిద్ధంగా వుండుమని ఆజ్ఞాపించి ఆ పట్టపు యేనుగను అలంకరించి దాని యొక్క కుంభస్థలమునందు పూర్ణకలశాన్ని వుంచి దాని హస్తమందు పుష్ప మాలికను వుంచి రాజవీధులలో రాజుగారి జ్ఞాతులను అందరిని అలంకరించుకొని వుండుమని ఆజ్ఞాపించి యేనుగను విడిచిపెట్టిరి గనుక ఆ పట్టపు యేనుగ తన అలంకరించుకున్న రాజకుమారులను చూస్తూ నున్న చక్కగా విద్యారణ్యస్వాములవారు యే ఆశ్రమమందు తపస్సు చేసుకుంటూ వున్నారో ఆ ఆశ్రమందగ్గరికి వచ్చి అక్కడ వుండేటటువంటి ఆ స్వామి వారికి తన కుంభస్థలమందుండేటటువంటి పూర్ణకలశాన్ని తన హస్తంచేత తీసుకొని అభిషేకం చేసి తన హస్తమందుండేటటువంటి పుష్ప మాలికను కంఠమందు వేసి ఆయనను హస్తంతో యెత్తుకొని తన కుంభస్థలమునందు

7. కూర్చుండపెట్టుకొని చక్కగా విజయనగరానికి తోడ్కొని తెచ్చెను.—

ఏనుగతో కూడా వచ్చిన చతురంగబలమున్ను ఆ రాజు మంత్రులున్ను భగవంతుడు మనకు శ్రీ విద్యారణ్యస్వాముల వారినే ప్రభువుగా యేర్పరచినప్పుడు వీరే మనకు ప్రభువులు, వీరి యొక్క ఆజ్ఞ మీరక వుండవలసినది. అని అందరు కూడా శ్రీస్వామి వారి పాదపద్మములకు నమస్కారము చేసి వారితో కూడానే ఆ విజయనగర పట్టణానికి తోడ్కొని పోయిరి. ఆ కాలమందు శ్రీ స్వామి వారున్ను మనం ఈషణాత్రయములను వర్జించి విరక్తులమై సన్యాసాశ్రమాన్ని ఆశ్రయించి ఆ ఆశ్రమమందు తపస్సు చేస్తూ వుంటే ఈ తపోవిఘ్నార్థమై ఈ రాజ్యం మనకు వచ్చెను. మనకు ఏమి తోచిన ఇది త్రోసివేసినా మన్ను మనవుల విడిచిపెట్టేటట్లు వుండలేదు, మనము కావలెనని యెన్ని సంవత్సరములు ఉంటే

స్సు చేసినా అపుడు లాభాన్నం లేక పోయెను. ఇపుడు ఈ సన్న్యాసాశ్రమమందున రాజ్యాధిప
త్యం వచ్చె నాకు. ఏమి దోషమిద్దె మీరందరు మొక్కిన వారు చూడా వినయంబు పెట్టెట్టుకొని ప్రాప్తమాత్ర
మాన్ని స్వీకరించిన నాకు ఈ సంసారధర్మం ఎక్కడనుంచి వచ్చెను. దీనికి భగవంతుడు ఏకారం
తాను వేరొక తిరెందని ఆయన మీద కూర్చుండి భగవంతుడ్ని ధ్యానంచేసే వరకు అజన
రక్షణ అయిన వాలు వంటి ఆ మొదటి వారు దర్శనం ఇచ్చి నీవు పూర్వాశ్రమమందున సుకుమార బహు
తపస్సు చేసినావు. నీవు అపుడు నీకు జన్మాంతరమందు సకల భాగ్యాలు రాజ్యాధికారం మొదలైన
౮ ఐశ్వర్యాదులు నీకు జన్మాంతరమందు కలిగేటట్టు తానిచ్చిని, గనుక నీవు ఆ పూర్వాశ్రమము
నిలిపి చిన సన్న్యాసాన్ని స్వీకరించినావు గనుక ఈ ఆశ్రమమే జన్మాంతరం ఆయెను.

అందుచేత నీవు యిపుడు అజ్ఞానమున్న ఈ రాజ్యాధికారం మొదలైన ఐశ్వర్యాలున్ను
అనుభవించవలసినది. లోకమందు [illegible] గదా దుచేతకు పుట్టబద్దలు వంటి పశువులు ఎట్లా
పురుషుడికి స్వాధీనంగా వచ్చునో, ఆ ప్రకారమే ఈ పురుషుని యొక్క ఆజ్ఞానుసారంగా అం
దరు వుండవలసినది గాని ఈ శత్రురాజ్యాను అతిక్రమించిన దుర్జన వారు ఏరు. కాగా నీవు యిపు
వజ్జీవం ఇచ్చిన ఈ రాజ్యాధికారమందు వుండేది మాత్రమే కాని నీకు రాజ్యాధికారం చేసినం
దువల్లను ఏక పుణ్యపాపాలు నిన్ను అంటవలసినది లేదు. అయితే నేను సన్న్యాసిని. నేను సంన్యా
సనమందు కూర్చుండి రాజ్యం ఎట్లా చేసేది తాకరాని సువర్ణం మొదలైనవి ఎట్లా తాకేది.
ఇందుకు తమరు ఏమి అనుగ్రహం [illegible] చేస్తారో ఆ ప్రకారం నడుచుకుంటూవున్నాను. అని చె
ప్పి అపుడు నీకు ఏమి వడుగు ఈ రాజ్యా[illegible]ంత అంగీకరించమని చెప్తూవున్నదో ఆ పురుషుడికి రా
జ్యాధికారం ఇచ్చి నీవు వేదాంత విచారం చేసుకుంటూ ఆ విజయనగరం [illegible] ఏకమతము
లో వుండు కాని పై వర్తమానం విచారించుకుంటూన్ను ఈ ప్రకారం నా వుండే నీకు ఈ ర
ాజ్యం వల్ల వచ్చిన సుఖదుఃఖాలు నిన్ను అంటవలసినది లేదు.

౯ అని ఈ ప్రకారంగా (ప) సన్నిధానపై ఆ జగదీశ్వరి అయిన ఈ వెంకట అమ్మవారు అంతర్ధానమై పోయెను. ఆదే ప్రకారంగా ఈశ్వరుడున్ను దర్శనం ఇచ్చి దేవి అమ్మవారు చెప్పిన ప్రకారం చేయవలసినది. లోకమందు ఈ ప్రసిద్ధి వుండవలసినది. దైవాజ్ఞ అతిక్రమించిన వాడు లేడు. వకుడు దానివల్ల పరలోకప్రాప్తి లేదు, అని చెప్పి అంతర్ధానమై పోయెను. అవతల శ్రీ స్వామివారున్ను దైవాజ్ఞ అతిక్రమించిన వారు యెవరూ లేరు. మనము సంసారమందు వుండేటప్పుడు ఈ రాజ్యాధికారాలు లేక ఈ సన్యాసాశ్రమమందు వచ్చెను. ఇది దైవ యత్నంచేత వచ్చినపుడు మనము ఆ భగవదాజ్ఞ యే ప్రకారంగా వున్నదో ఆ ప్రకారం వుండి ఈ వ్యవహారమందు మొక్కవలెను ప్రయాణాలు వుంచక నడుపవలెనని నిశ్చయము చేసుకొని చక్కగా ఆ విజయనగరానకు చతురంగ బలము తోకూడ వచ్చెను. ఆ పట్టణం లోకి పోయి ఆ రాజు గారి యొక్క గృహము లో ప్రవేశించి. ఆ రాజు యొక్క సభలో సింహాసనమందున్ను కూర్చుండెను.

ఆ కాలమందు మంత్రులున్ను సేనానాయకులున్ను ఇదిగాక వ్యవహారమందు వుండే పెద్ద మనుష్యులున్ను అప్పుడు యథా శాస్త్రంగా పట్టాభిషేకము చేసి సకలమైన బిరుదు వస్త్ర శాస్త్రములు మొదలైన చిహ్నములు పెట్టి స్వామీ మీ యొక్క ఆజ్ఞలో వుండే వారము. మీరు యేమి ఆజ్ఞాపిస్తే ఆ ప్రకారం నడుచుకుంటూ వున్నాము. అని చెప్పినందుకు అప్పుడు శ్రీ
౧౦ స్వామివారు అదరి లోతమఠ ఆశ్రమం వద్ద తిమ్మదేవుడు అనే టువంటి వక రాజువున్నాడు. ఆ రాజున్ను ఈ స్వామి భక్తుడైన రాజు కుమారుడు, ఆయనను వెంటబెట్టుకొని రమ్మని. ఆజ్ఞాపించిరి. అప్పుడు కొందరు పెద్ద మనుష్యులను పంపించి ఆ తిమ్మదేవుణ్ణి పిలుపించి శ్రీ స్వామి వారి దర్శనం చేయించిరి. అప్పుడు శ్రీ స్వామి వారున్ను బహు సంతోష పడి ఆ తిమ్మదేవున్ని పిలిచి నేను అనేక సంవత్సరము ఆ మ్మవారి కొరకు తపస్సు చేసినరకు ఈ రాజ్యాధికారం మొదలైన టువంటి వైభవాలు అన్నిటి నిన్ను నేను సన్యాసాశ్రమం

కరించవలెనని అమ్మవారందయచేసెను. ఈ అధికారం నేను చేయకూడదు. అమ్మవా
రి యొక్క ఆజ్ఞను మన్నించేయవలెను. ఇందుకు నీవు ఈ రాజుకు జ్ఞాతివి. ఇది నాకు బహు
దినములనుంచి నాకు శుశ్రూష చేస్తూ వున్నందు చేతను నీకు సకల ఐశ్వర్యములు ప్రాప్తమై
వలె. నీవు నా యొక్క ఉపాస్య దైవమైన అమ్మవారి యొక్క మంత్రమును ధరించి ఈ సింహాస
నమందు కూర్చుండి ఈ రాజ్యాధికారం చేసుకుంటూ వుండి చేసిన కార్యాలు నాతో చెప్తూ వు
న్న. ఈ ప్రకారం స్వామి భృత్య న్యాయంగా వుండి వస్తూ ఉంటే నా నీ యొక్క సంతతియం
11 త పర్యంతం వుంటూ వున్నదో అంత పర్యంతము నీకు ఈ రాజ్యాధికారం వుండేటట్లు చాను
న్ను. నీ యొక్క వంశమందు భగవద్భక్తులు కలిగినటువంటి పురుషులు పుట్టేటట్లుగా
మన్నా. ఆ భగవంతుడు అనుగ్రహించేస్తున్నాడు.

అని ఈ ప్రకారంగా చెప్పేవరకు అప్పుడు ఈ తిమ్మదేవ మహాప్రభు
వారి లోత వారు యే ప్రకారంగా ఆజ్ఞాపిస్తున్నారో ఆ ప్రకారం నడుచుకుంటూ
న్నానని చెప్పెను. అవతల మంత్రులను పిలిచి నేను సింహాసనమందు కూర్చుం
డి అధికారం చేసేదియుక్తము గాదు. అధికారమందు ఈ యనను వుంచి విచారించుకుం
టూన్నానని చెప్పి వారిని అందరిని సమాధానం చేసి మంచి దినం వకటి చూచి వక శుభము
హూర్తమందు తిమ్మదేవుణ్ని సింహాసనమందు కూర్చుండబెట్టి ఆయనకు తిమ్మ
దేవరాయలు అనే పేరు పెట్టి యథాశాస్త్రంగా పట్టాభిషేకం చేయించి అమ్మవారి యొ
క్క వారి మంత్రోపదేశం తిమ్మదేవరాయలు చేత ఇచ్చి ఆయనను రాజ్యం విచా
రించుకొమ్మని చెప్పి తాను వక మఠం కట్టించుకొని ఆ మఠములో వేదభాష్యము చేసుకుం
టూ, మధ్యాహ్నాలమందు కరపాత్ర భిక్ష పన్నెండు ఇండ్లలో తీసుకొని అది మఠమందు
భోజనం చేసుకొని సర్వదా భగవంతుణ్ని ధ్యానం చేసుకుంటూ వున్నవుండెను.

సత్పురుషులయొక్క సేవ చేసినందుచేతను మనకు ఈ సకలమైన విశ్వ
12 ములు ప్రాప్తమయినది. ఆ విశాతి మద్దిదేవరాయలున్ను ఆదేశమందు ప్రభుత్వం చేసుకుం
టూన్ను. తాను పూర్వం శ్రీ స్వామివారియొక్క ఆశ్రమమందు వుండేటప్పుడున్ను
శ్రీస్వామివారికి యేప్రకారంగా శుశ్రూషచేస్తూనవృత్తి వుండేనో ఆదేప్రకారంగా
స్వామివారిదగ్గరికి సాయంప్రాతఃకాలములయందు వారిదగ్గరకు పోయివందనాలుచేసిరా
జతంత్రాలు యావత్తు వారికి శ్రుతపరచి యేప్రకారంగా ఆజ్ఞాపిస్తూనారో ఆజ్ఞ
లో వుండుకొని సకలమైనదానధర్మాలుచేస్తూన్ను, బ్రాహ్మణులకు అగ్రహారాలు ఇచ్చి తా
మ్రశాసనాలు వ్రాసి ఇచ్చి ఈప్రకారంగా బ్రాహ్మణులను సంతోషపెడుతూ కొన్నిదేశ
ములను జయించి ఆదేశాలు స్వీకరించుకొని దానివల్లన వచ్చే పదార్థం సంపాద్యం చేసి
పూర్వం వుండే దేశముకంటె రెండు అంతలదేశం స్వాధీనం చేసుకునేవరకు పూర్వీకరాజులక
ట్టించిన పట్టణము వారియొక్క చతురంగబలములకు చాలకపోయినందున అపుడు
శ్రీస్వామివారి సన్నిధికి వచ్చి ఆ తిమద్దిదేవరాయలు అపుడు వకటుత్తరం చెప్పెను.
మహాప్రభో, ఈ పట్టణము తమయొక్క కొల్వువారలకు చాలదు,
తమకుయుక్తమైన ప్రదేశమందు విశాలమైన వక పట్టణం కట్టించి తమరు ఆ పట్టణము
నకు నామధేయం చేసి ఆపట్టణములో సకలమైన రాజకార్యాలు నడిచేలాగున అను
గ్రహించేయవలెనని ప్రార్థన చేసెను గనుక అపుడు ఆ తిమద్దిదేవరాయలను చూచి ఈ
దేశములు జయించెను, ఇంతబలపరాక్రమము కలవాడు కాబోవుచున్నాడు అని.
13. ఆయనకుతగిన పట్టణము వకటి ఈ దేశములో కట్టించవలెనని యోచన చేసి ఆ కాల
మందు సకల వర్ణాశ్రమాలున్ను, సకల లోకాలకున్ను పూజనీయులైవుండే శ్రీవ్యాసు
లవారి ధ్యానం చేసే వరకు అపుడు వ్యాసులవారున్ను [illegible]

అప్పుడు స్వామి వారున్ను వేంచేసి వారికి సకల మర్యాదలు చేసి వకనవ
రత్నఖచిత సింహాసనమందు వారిని కూర్చుండబెట్టి అంజలిబంధం చేసుకొని వ్యాసు
లవారితో నాకు మనోరథం వకటి వున్నదని తమరు దయచెయ్యవలసినదని ప్రార్థనచే
సేవరకు వ్యాసులవారున్ను నీ కోరిక యేమో అది చెప్పితే ఆ ప్రకారం చేస్తానని చె
ప్పిరి. స్వాములవారున్ను నాయొక్క కోరిక మరేమిలేదు. నాకు కావలసినటువంటి
ర్థం యేమో అది తమ అనుగ్రహం చేతనంతా వుండనే వున్నది. అయితే వక కోరిక మాత్రం
తమరు చక్క చేయవలసినది. మా తపోసంగా వక పట్టణం కట్టించి ఆ పట్టణములో రాజస
భయందు సింహాసనము వుంచి ఆ సింహాసనమందు యే రాజు కూర్చుంటాడో ఆ రాజు
కు నాలుగు సముద్రముల మధ్యనుండు దేశాలు వంటి రాజులున్ను కానుకలు ఇచ్చేటు
ట్లుగా చేయవలెనని వున్నది. ఇందుకు ఈ ప్రకారం యే కాలమందు పట్టణము
శంఖుస్థాపనం చేస్తే అవునో ఆ కాలం వకటిని పరీక్షచేసి ఆజ్ఞాపిస్తే పట్టణముక
ట్టిస్తూన్నాను. ఈ పట్టణానకు యేమి నామధేయం చేయమంటే ఆ నామధేయం చేస్తూవున్నా
మని ఈ ప్రకారంగా చెప్పేవరకు అప్పుడు వ్యాసులవారున్ను వక కాలాని పరీక్ష చేసి విజ
4 యమనే మహూర్తమందు నీవు శంఖుస్థాపనం చేసినట్టు ఆయనా ఆ పట్టణము ప్ర
ళయకాలము వచ్చినప్పటికి అది పాడు అయ్యేదిలేదు.

అదిగాక సకలదేశములున్ను జయించే నిమిత్తమై పట్టణము కట్టవ
లెనని చెప్పితివి గనుకనున్ను విజయమను మహూర్తమందు శంఖుస్థాపనం చేసుటచే
తనున్ను విజయనగరమనే నామధేయం చెయ్యవలెను అని చెప్పిరి. అయితే నాకు ఆ మహూ
ర్తమయ్యేటట్లు తెలుస్తున్నదంటే ఆ దినంనాడు సకల లోకాలు అతలకుతలమయ్యే
టట్టుగా వక శంఖును పూరిస్తూన్నాను ఆ ధ్వని వచ్చేయప్పుడు వినిపిస్తున్నదో

దు శంఖుస్థాపన చేయుమని చెప్పి అంతర్ధానమై పోయిరి. స్వాములవారున్ను అదే ప్రకారం ఆ కాలాన్ని నిరీక్షిస్తూ సకలసామగ్రులు సిద్ధం చేసుకొని వుండెను.

ఇంతలో ఆ ముహూర్తమున్ను సమీపించెను. వీరున్ను కాచుకొని సిద్ధంగా వుండిరి. ఇంతలో వక జంగం వారు వక బూరుగ శంఖాన్ని పూరించెను. అదే సమయమనుకొని అక్కడ శంఖుస్థాపన చేస్తూ వుండగానే వ్యాసుల వారున్ను శంఖాన్ని స్థాపించిరి. ఆ ధ్వని వినిపించెను. ఆ ధ్వని సకల లోకాలకున్ను భయంకరంగా వుండెను. బహుమంది జనులు మూర్ఛాక్రాంతులై పడిరి. అప్పుడు స్వాముల వారున్ను ఇది వ్యాసుల వారు
15. చెప్పిన ముహూర్తమనుకొని పూర్వం స్థాపన చేసిన శంఖును మళ్లీ పెల్లగించి మళ్లీ స్థాపన చేసి పట్టణం కట్టించి ఆ పట్టణానకు విజయనగరమనే పేరు పెట్టి అక్కడ రాజ్యపాలన్ని శాశ్వతముగా వుండేటట్టు కట్టించి ఆ రాజసభలోన వక రత్నఖచిత సింహాసనం వుంచి ఆ సింహాసనమందు తిమ్మదేవరాయన్ని కూర్చుండబెట్టి ఆయనకు సకలమైన ఐశ్వర్యాల్నిచ్చి అమ్మవారిని ప్రార్థన చేసి నవనిధులున్ను ఆ తిమ్మదేవరాయలకు అధీనంగా వుండేటట్టు చేసి తాను పూర్వం వున్నట్టుగా వక మఠం కట్టించుకొని ఆయన తపస్సు చేసుకుంటూ వుండెను.

ఆ తిమ్మదేవరాయలున్ను సకల వ్యవహారాలు చేసుకుంటూ సకలమైన దానధర్మాలు చేస్తూన్ను బహుకీర్తి సంపాద్యం చేస్తూ ఈ ప్రకారంగా వుండెను. కొన్ని దినములు గడిచెను. ఇంతలో శ్రీస్వామి వారి లోపట్టణము కట్టబెండుకు ముహూర్తం పెట్టి వుంటిమి అది యేమైన దాటుచు వచ్చామని వ్యాసుల వారున్ను శ్రీస్వామి వారి వద్దకు వచ్చిరి. స్వామి వారున్ను వారికి మర్యాదలు చేసి అంజలిబంధం చేసుకొని నిలుచుకొని వుండిరి. అప్పుడు వ్యాసుల వారు నేను చెప్పిన ప్రకారమే శంఖుస్థాపన చేసినావా అని అడిగితే మీరు పెట్టిన ముహూర్తానకు క్షణం ముందర వక శంఖధ్వని వినిపించినందున

రుపెట్టిన నామ నాము తోమని శంఖుస్థాపనంచేసినాను. మరికృష్ణానకు మీరుచేసిన వర్ధ్యానిని
16 పర్వతి. అవతల ఇదే ఆవిజయనామ నాము తోమనుకాని స్థాపనచేసిన శంఖును పెళ్లగించి
మళ్లీ శంఖును స్థాపనచేసి పట్టణాంకట్టించినాను. ఈ నామ నాము తోమందు స్థాపనంచేసి
నందుకు ఏమి ఫలము అని అడిగితే అప్పుడు స్వాములవారున్ను ఈ నామ నాము తోమందు
శంఖును స్థాపనంచేసినందుకు కొన్నిసంవత్సరాలు అయినవకదినం కంటె వకదినం ఉద్ధృ
యంగా వుండ వలసినది. అయితే దేవుళ్ళ నామ నాము తోమందు శంఖువును పెళ్లగించి స్థా
పనంచేసినందుకు గనుక వేయి నూరుసంవత్సరాలు అత్యుద్ధృయంగా వుం ది. వేయినూరుసంవత్సరా
లు పాడుగా వుండేది, మళ్లీన్ని వేయి నూరుసంవత్సరాలు ఉద్ధృయంగాను, వేయినూరు సంవత్సరా
లు పాడుగా ఈ ప్రకారంగా యెప్పటికి వుండేది. అని చెప్పి అంతర్ధానమై పోయిరి|| --

అవతల స్వాములవారున్ను భగవత్సంకల్పం వకయుత ప్పించగలరా అని
మనస్సుకు సమాధానం చేసుకొని సుఖముగా వుండిరి. ఈ ప్రకారంగా శ్రీ స్వాములవారు క
ట్టించిన విజయనగరములో సకల వ్యవహారములు చేసుకుంటూ, సకల ధర్మపరిపాల
నం చేసుకుంటూ, సకల శత్రువులను జయిస్తూ, బహుకీర్తిసంపన్నులై వుండెను. ఇట్లు
కొన్ని సంవత్సరాలు గడచిన తర్వాత శ్రీ స్వామివారి గురువుల వారు కాశీలో వుండి కర్ణ
11 కాట్లుట్టు వుండుత మశిష్యుడైన ఈ విద్యారణ్యస్వాముల వారి యొక్క వృత్తాంతం యావ
త్తు విని, ఈయన అధికారము, ఈయన యొక్క సామర్థ్యమున్ను, ఈయన యొక్క విద్యాను
న్ను, ఈయన పూర్వం వున్న రీతిన్ని, ఇంత ఆలోచన చేసి యేమిరా ఈ సన్యాసి అయినన్ని
తనికి ఈ అధికారం గా వలసినదేమి, ఈయన అన్యాయముగా సంసారములో బద్ధుడై శ్రీ
భ్రమల్భ్రష్టుడై పోతాడు అని బహుదయులు గాబి ఈ వి స్వర్గమందు వుండే లప్పుడు తమశి
ష్యులను యవరిని పంపించినా ఆయన దర్శనం దొరుకదు, అని శ్రీ గురువు వస్తున్నా...

త్వరగా విజయనగరానకు వచ్చిరి. స్వామి వారి దర్శనం కాక అయిదారు నెలలు కాచినారు.

ఇట్లా వుంటగా మరి కొన్ని దినములకు విరూపాక్షేశ్వరు నిదర్శనార్థమై
శ్రీస్వామి వారు వచ్చిరి. ఆ కాలమందు ఈ గురుస్వాముల వారున్ను విరూపాక్షేశ్వరస్థలంలో
కపోయి ఆ స్వామి వారి లోకూడ వుండే చతురంగబలమున్ను ఆ వైభవమున్ను చూచిత
నలో తాను మహోత్సవాన్ని పొందిరి ఆకాలమందు కొందరు బ్రాహ్మణ్ణుల ముఖాంతరంగా శ్రీ
స్వామి వారి లో మీ గురుస్వాముల వారు మీ దర్శనార్థం కాచుకొని వున్నారని శ్రుతం
చేయమనిచెప్పిరి. ఆ సమాచారం బ్రాహ్మణులు చెప్పంగా శ్రీస్వామి వారున్ను విని వారువు
న్ను లోపలికి వచ్చి వారికి గురువందనాదులు చేసి వారిని వెంటబెట్టుకొని ఆ గుళ్లోకి వచ్చి
తాను కూర్చుండే నవరత్న ఖచితమైన సింహాసనమందు కూర్చుండుమని విజ్ఞా
14 పన చేసే వరకు వారు ఆ సింహాసనమందు కూర్చుండక భూమియందే ఉత్తరీయం వేసు
కొని కూర్చుండిరి. అప్పుడు స్వామి వారు చూచి మీరు యెందుకు గురుస్వాముల వారు. ఆ-
... ఉన్నతాసనమందు కూర్చుండేటందుకు యోగ్యులే. అక్కడ దానియందు కూర్చుం
డక కింద కూర్చుండ వలసిన నిమిత్తం యేమి. ఆ వయినం మాకు తెలియచేయవలెనని
అడిగినందుకు. ఆ గురుస్వాముల వారున్ను సన్యాసులైన వారికి రాజాసనం యోగ్యం కాదు మ
నము కూర్చుండవలసి విధ భూసనం ముఖ్యమైన వాటియందే కాని మరి వక దానియందు కూ
ర్చుండకూడదు. గనుక ఇక్కడ కింద కూర్చున్నాను. అని ఈప్రకారం గా ఉత్తరం చెప్పెను.

అవతల శ్రీస్వామి వారున్ను గురుస్వాముల వారి లో మీరు వచ్చిన నిమి
త్తం యేమో అది ఆజ్ఞాపిస్తే మీకు యింత పదార్థము కావలసినది ఇప్పిస్తాను. ఇది గాక ఇంకా
గ్రామములు ముఖ్యమైనవి యేమి కావలెనన్నా అది అంతా ఇప్పిస్తున్నాను అని చెప్పగా గనుక గు
రుస్వాముల వారున్ను బహుయిన్ని యివకు ఇపుడే రాజ్యము [illegible]

న ప్రభువును అనేటువంటి వరకులాం వచ్చెనే. ఇక మీరు ఏమేమి యోచనలేయనకు
లోచునో. సన్యాసాశ్రమమందు వుండేవారికి కేవలం భగవంతున్ని ధ్యానంచేస్తూ వుండవలసినది,
ఇదిగాక ఈ సన్యాసాశ్రమమందు గృహస్థులు చేయవలసిన రాజ్యాధికారం వస్తే ఈయన
యట్లు కరుతారో. అని యోచన చేసి అప్పుడు శ్రీస్వామివారిని పిలిచి నేను పదార్థాలను
19. సు అంతా విడిచిపెట్టి వుండేటప్పుడు నాకు యేమి కావలసి వున్నది॥

నీవు ఉత్తమాశ్రమాన్ని స్వీకరించి ఈ గృహస్థాశ్రమమందున తీసేటటు
వంటి కార్యములను చేస్తూ వునా వని విని నీవు యే దారి మిద్దె మీద యెక్కినవారు దిగువ
పడ్డ న్యాయంగా ఉత్తమాశ్రమమందు వుండే నీకు ఈ సాంసారిక ధర్మములు వచ్చినందున
చాలా వ్యసనమైనది నన్ను మళ్లీ ఆ సన్యాసాశ్రమ ధర్మాలను నీచేత నడిపించేటందుకు నిన్ను
కూడా వెంటబెట్టుకొని పోవలెనని వచ్చినాను. నీవు సన్యాసివి, ఈ రాజ్యము సంసారమందు
వుండేవారికిగాని ఇ శాస్త్రము ధర్మాలు కావు. నీవు నేను సన్యాసిని, ఈ రాజ్యం నాకు వద్దే
దని నీవు వారితో చెప్పినా నీతో కూడా రానియ్యరు. కాబట్టి వీరితో చెప్పకనే పోదాము రా
మ్మని పిలిచె. నను ఆ మాట విని స్వామివారు నన్నేను యేమి చేసేది. యన్నివిధాలుగాను
వ్వంచుకున్న నన్ను విడువ వేదు. అమ్మవారు ప్రసన్నులై నీవు ఈ అధికారాన్ని తమ్మ
దేవరాయనికి ఇచ్చి నీవు సాక్షిగా వుంటే నీకు పరలోక హాని లేదు. నీవు తప్పించుకోవలెనని
యెంత తపస్సు చేసినా నిన్ను విడువదు. అని శ్రీ ప్రకారంగా చెప్పెగనుక ఇది నాకు యె
ట్లు తప్పుతున్నది. భగవదాజ్ఞ వకరు తప్పించగలరా. ఇది నాకు అనుభవించి తీరవలెన
ని చెప్పితే అప్పుడు గురుస్వాములవారు చూతాము. భగవదాజ్ఞ యట్లా తప్పదో నవునా
లో కూడ రాని న్ను వెంటబెట్టుకొని పోతాను. అని చెప్పితే మంచిదని స్వామివారు ఆ
దినం విరూపాక్షేశ్వరుని యొక్క దేవాలయమందే నిలిచిరి. నాటిం దినం అర్ధరా

౨౦ వేళవేచి గురుస్వాముల వారితో కూడ తర్లిపోయి విజయనగరానకు నాలుగు ఘడియల దూరం వచ్చే వరకు నడవలేక బహుప్రయాసపడి నిలిచిరి. బహుదూరం అవుతూవున్నదని చెప్పిరి. అప్పుడు గురుస్వాముల వారు నన్ను ఈయన బహుసుకుమారి నడువలేడు. అందుచేత నుఈయన శ్రమ పడుతూ న్నాడని నీవు ఇక్కడ కూర్చుండి వుంటే దాహానికి ఉదకం నేను తీసుకొని వస్తాను. అని చెప్పి ఆయన ఉదకం వుండే చోటికి పోయినాడు॥ —

ఇంతలో దక్షిణదేశపు రాజు శ్రీస్వామి వారి దర్శనార్థమై వస్తూవు నడువలేక లో షపోయి యక్కడ కూర్చున్నారో ఆస్థలంలోకి వచ్చి చూచే వరకు తమ ప్రభువు అయిన శ్రీస్వామి వారు ఇక్కడ వున్నారు అని తాను రథము గుర్రాల నుంచి దిగి వారి దగ్గరికి వచ్చి వారికి సకల మర్యాదలు చేసి రథము గుర్రములను తాము దిగిన స్థలానకు చుట్టూరు వుంచి చతురంగసేనను ఆ స్థలమందు వుంచి యవరూ రాకుండా దిట్టం చేసి స్వామి వారితో మీరు ప్రభువులే, ఈ ప్రకారం ఏకదేశంగా వంటరిగా వస్తారా అని చెప్ప వారికి డేరాలు వేయించి తాను వుండవలసిన స్థలమందు స్వామి వారిని వుంచి విజయనగరానకు చెప్ప పంపించి తిమ్మదేవరాయలుకు స్వామి వారు ఇక్కడ వుండేది తెలిసిట్టుగా [illegible]సే వరకు తిమ్మదేవరాయలు చతురంగసేనతో కూడ స్వామి వారి వద్దకు వచ్చేను సకల మర్యాదలు చేసి స్వామీ మీరు ఈ ప్రకారంగా రావలసిన నిమిత్తం

౨౧ ఏమి అని అడిగితే శ్రీస్వామి వారు వృత్తాంతం చెప్పిరి. మా గురుస్వాముల వారు నన్ను ఇక్కడ వుంచకుండా వెంటబెట్టుకొని పోవలెనని వచ్చిన నన్ను రమ్మని పిలిచిరి. నేనున్ను గురువుల ఆజ్ఞ ప్రకారం ఇక్కడికి వస్తిని, వచ్చే వరకు నాకు శరీరం పరవశమై పోయి బహుయాసపడ్డా విస్తారం దాహమయ్యే వరకు మా గురుస్వాముల వారు నీవు ఇక్కడ వుండు నీకు తాగేటందుకు ఉదకం తీసుకొని వస్తామని చెప్పి పోయిరి॥

ఇంతలో దక్షిణదేశపు రాజు వచ్చెను, ఆ విశేషప్రకారం చాటి చెప్పెరి, అప్పుడు తిమ్మదేవరాయలు స్వామివారి పాదములు పట్టుకొని తమకు రాజ్యసంబంధమయేమి వున్నది. మీరు సన్యాసులు మీరు యెక్కడికి పోయిన తపస్సు చేస్తూ భగవంతున్ని ధ్యానం-చేస్తూనే సదా వుండవలసినది, అందుకు ఇది విరూపాక్షేశ్వరుని యొక్క క్షేత్రం, ఇక్కడనే భగవంతున్ని ధ్యానం చేస్తూ వుండవచ్చును, అని బహు ప్రార్థన చేసినప్పుడు కన్నడ గురు వాక్యాన్ని అతిక్రమించినట్లు అవుతున్నదే అని అంగీకరించక పోయినా వరకు అప్పుడు తిమ్మదేవరాయలు తమరు ఇక్కడ వుంటే నా ఆత్మ సుఖమందు వుంటూన్నాను, వేరే దేశమున్న ప్రయాసించి పోతూన్నానని బహు నిర్బంధం చాటి చెప్పినందుక అప్పుడు స్వామివారు స్వామి మన తప్పించుకుంటే ఇక సదాజ్ఞ తప్పునా అని నిశ్చయించుకొని తిమ్మదేవరాయలు విజ్ఞాపన చేసుకున్న మాటలు అంగీకరించిరి. హరి

వారి గురుస్వాముల వారున్న ఉదకం వుండే చోటికి పోయిరి ఉదకం తీసుకొని వచ్చే వరకు శ్రీస్వామివారు వుండే స్థలానకు చుట్టూ రెండు ఫర్లాంగుల దూ
22. రం వేరే ఆ చుట్టు కోసం గబలం నిండి వుండెను. అది చూచి చాలా సంతోషపడి అప్పుడు వారికి వకటి తోచెను. మనము ఇక్కడ నిలిచిన ప్రదేశమందు ఇన్ని వైభవాలుగా నడిచెగదా. యేనుగులు నిండి వుండెగదా, ఈ యేనుగులు నిండిన పేరు పెట్టి పట్టణము కట్టించవలెనని యోచన చేసి అప్పుడు తిమ్మదేవరాయలను పిలిపించి ఈ స్థలమందు పట్టణం కట్టించి ఈ పట్టణానకు కన్నడ మాటల చేతను ఆనెగొంది అనే పేరు పెట్టి యేనుగులు నిండి వుండెగదా. ఆంధ్రదేశభాషచేతను ఆనెగొంది అనే పేరు పెట్టి పట్టణం కట్టించుమని ఆజ్ఞాపించిరి. అప్పుడు తిమ్మదేవరాయలున్ను శ్రీస్వామి వారి ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆ స్థలమందు పట్టణం కట్టించి ఆనెగొంది అనే పేరుపెట్టి అక్కడ బహు మందిని వుంచి వారు స్వామి వారి వెంట వచ్చిరి

విజయనగరంలో ప్రవేశించి స్వామివారిని పూర్వము వుండే మఠమందు వుంచి వారియొ
క్క ఆజ్ఞానుసారం వుండిరి. ఇట్లా పన్నెండు సంవత్సరాలు గడచెను. అవతల శ్రీస్వామివా
రున్ను సకలతీర్థ పర్యటన చేసి భగవత్స్వరూప సన్నిధ్యానం చేస్తూ ముక్తిని పొందిరి. —

తిమ్మదేవరాయలున్ను స్వామివారు సిద్ధులైన వెనుక బహుదినము
లు రాజ్యపాలనం చేసుకుంటూ వుండిరి. ఇట్లా వుండగా కొన్నిదినములకు శ్రీస్వామివా
రి అనుగ్రహం వల్ల ముప్పైరెండు రాజలక్షణాలతో కూడుకున్నటువంటి, చంద్ర
బింబం వంటి ఒక కుమారుడు పుట్టెను. అతనికి బుక్కదేవరాయలు అనే పేరు పెట్టి
బహుదినములు దేవబ్రాహ్మణులను పోషిస్తూ అనేక బ్రాహ్మణులకు అగ్రహారా
23 లు ఇచ్చి తామ్రశాసన దాన పత్రాలు వ్రాసి ఇచ్చి శ్రీ విరూపాక్షేశ్వర సన్నిధానమందు బుక్కదే
వరాయలు అనే కుమారునికి పట్టాభిషేకం చేసి దేవబ్రాహ్మణులను పరిపాలించమని చె
ప్పి అతడు స్వర్గానకు పోయెను. బుక్కదేవరాయలున్ను తమ తండ్రిగారు స్వర్గస్థులైన వె
నుక తండ్రిగారు చేసే ప్రకారం ఆజ్ఞ చేసినట్లో అదే ప్రకారం దేవబ్రాహ్మణులయందు తం
డ్రిగారికన్న అధికమైన భక్తి నివుంచి రాజ్యపరిపాలనం చేస్తూన్ను, సకలమైన రాజులను
జయించి వారిచేత నజరానులు తీసుకుంటూన్ను, సకలమైన రాజులకున్ను శిరోమణిగా వుం
డెను. ఆయన ఈ ప్రకారం రాజ్యం చేస్తూ వుండగా ఆ బుక్కదేవరాయలకు నృసింహదేవుడనే కుమా
రుడు పుట్టెను. ఆ చిన్నవాడు సాక్షాత్ శ్రీనృసింహావతారుడైనటువంటి భగవంతుడికి ఎన్ని శౌ
ర్యాది గుణములు కలవో అన్ని గుణములు ఆయనయందు వున్నవి. గనుక ఈయన ప్రత్య
క్షమైన నృసింహస్వామి అని ప్రజలు చెప్పుకుంటూ వత్తురు.

బుక్కదేవరాయలు కుమారుడు పుట్టిన వెనుక బహుదినములు రాజ్యం
చేసి నృసింహదేవరాయలకు రాజ్యం పరిపాలన చెయ్యమని ఆయన అర్పణం చేసి తా

క్షేశ్వరస్వామి నిధ్యానంచేస్తూ స్వర్గానకు పోయెను। క్రిష్ణం వార్యదేవరాయలున్ను ఆ విజయ
నగరమందు రాజ్యపరిపాలన చేస్తూ వున్న తమ తండ్రిగారు మే ప్రకారంగా ఆజ్ఞాపించిరో ఆప్ర
కారంగా దేవబ్రాహ్మణులయందు భక్తిని వుంచి అనేకమంది బ్రాహ్మణులకు అనేక అ
గ్రహారాలకు తామ్రశాసనదాన పత్రికలు వ్రాసి ఇచ్చి తండ్రిగారికంటె మరి క్రిష్ణం వార్యదేవ
రాయలు ఉత్తముడు అని ప్రజలచేత మెప్పుబడుతూను వున్న బహు దినములు విజయ
24- నగరమందే వుండెను, మరి కొన్ని దినములకు సకలదేశములను జయించి సకలకిరీటాధి
పతులచేత నమ్రతో కప్పము తీసుకొని వుండవలెనని శ్రీ విరూపాక్షేశ్వరుని దగ్గరికి వచ్చి ప్రార్థ
న చేసే వరకు అప్పుడు భగవంతుడు ప్రసన్నుడై దీవించి సకలదేశములున్ను జయించి సకలపు
ణ్యక్షేత్రాలయందున్ను, సకల ధర్మాలు చేసి స్వర్గమంతా వ్యాపించేటట్లు కీర్తిని సంపా
దించి బహుశ్రేయస్సుగా వుంటూ వున్నావని అనుగ్రహించెను కనుక అందుమీదట వార
హుత్తరమున హిమాలయమందు దిగ్విజయార్థమై తరలి దక్షిణాన సముద్రపర్యంతమున్నారో
వారున్న వుండేటటువంటి సకలమైన ప్రదేశములను కట్టుకొని ఆ దేశాలయందు వుండేట
టువంటి ప్రభువులు తమ యాజ్ఞలో వుండేటట్లు గాచేసుకొని ఆయా దేశానకు తగిన
ట్లుగా అర్థంబనం విస్తారంగా కూర్చుకొని కాంత విజయనగరానకు పంపించి కాంతకూ
డా పట్టించుకొని అక్కడనుంచి తూర్పుగా రామేశ్వరం తీర్థయాత్ర వచ్చు ఆదేశాలంతా క
ట్టుకొని రామేశ్వరస్థలమందు షోడశ మహాదానాలు చేసి బహుమంది బ్రాహ్మణులకు
తామ్ర, శాసనదాన పత్రములతోకూడ సర్వాగ్రహారాలున్ను ఇచ్చి ఆప్రకారం సకలపు
ణ్యక్షేత్రములయందు ధర్మంచేసెను। అటు తర్వాత చోళదేశపు రాజు పాండ్యరాజ వల్ల
దేశపు రాజును మధురాదేశప్రభువును వీరలను ... మ్లేచ్ఛప్రభువులను జయిం
25 చి అదివెంబడిగాని గంగాతీరం మట్టుకున్ను సకలదేశములను జయించి

చ్చుచేరెను. అక్కడ చోళదేశానకు కేవలం కావేరి దయచేతను, ఆ దేశము యెల్లా సకల విధ
ములఫలించేటందుకు యోగ్యమని బహు పుణ్యక్షేత్రమని అక్కడ కాలువలు తవ్వించి వెయ్యి
కాలువలు చేసి అవి శాశ్వతముగా వుండేటట్టుగా పంచలోహాలతోను కట్టులు వేయించి
ఆ శ్రీరంగనాయక సాన్నిధ్యమందున సకల ధర్మాలు చేసి రాయవేలూరికి వచ్చి తమ సంస్థా
నం శ్రీరంగానకు కంచికి సమీపముగా వుండవలెనని ఆ వేలూరికి కోటకట్టించి అందులో దివ్య
మైన ఇండ్లు కట్టించి అక్కడ తమ్ము,- ఆ నాడు దేశాలకు అంతా యేపరచి అక్కడ కొన్నిదిన
ములు ప్రభుత్వం చేస్తూ వుండి మరి కొన్ని దినములకు వేలూరికి ఉత్తరంగా వుండేటువం
టి చంద్రగిరి మీద ముందు కాలాంతరాలయందు శత్రువుల భయాలు వచ్చును సంపాదిం
చిన ద్రవ్యం వుంచేటందుకు యోగ్యమని ఆ చంద్రగిరి కొండమీద దుర్గంగా కోటకట్టించి అందు
లో తమకు వుండేటందుకు మహల్లు కట్టించి అందులో తమ సంపాదించిన ద్రవ్యమంతా
యావత్తు వుంచి అక్కడ దానియందు జాగ్రత్తగా వుండవలసినవారిని వుంచి విజయనగ
రంలోకి వచ్చి తమ ఇష్టదైవమైన విరూపాక్షేశ్వరుని దర్శనం చేసుకొని తరువాత ముత్తాత
లనాటి నుంచి నిశ్చయాభ్యుదయంగా వృద్ధి పొందించే తమ్ము మీద కటాక్షించి తూర్పు దేశపురాజు
లచేతను, దక్షిణదేశపురాజులచేతను, పశ్చిమదేశపురాజులచేతను, ఉత్తరదేశపురా-
జులచేతను వారి వారి అధికారాలకు తగ్గట్టుగా అర్ధింపన్నీ తీసుకుంటూ వున్న కిరీటప
తులైన ఆ రాజులచేతను మ్రొక్కులు వేయించుకుంటూ వున్నా సాక్షాత్ నృసింహస్వామి సదా
దేవతలచేతను, ఋషులచేతను, మనుష్యులచేతను పూజచేయబడుతూ వున్న రీతియ
న యీ ప్రకారం లోకమందు ప్రకాశిస్తూ వుండెను. ఆ ప్రకారంగానే ఈ నృసింహదేవరాయ
లున్న సకలమైనవారలచేతను సకల విధాల ప్రస్తుతం చేయబడుతూ వుండెను.—

ఆ నృసింహదేవరాయలకు తిప్పాంబా, నాగలాంబ అనే స్త్రీలు ఇద్దరు, వీ..

తాంబా అనే స్త్రీలు, ఈముగ్గురు భార్యలు లోకరాంత సకల సౌఖ్యాలు అనుభవిస్తూ [illegible] తిప్పాంబ అనే భార్యయందు వీరనృసింహదేవుడనేకుమారుడు పుట్టెను. నాగలాంబ అనే భార్యయందు సాళ్వౌఢ్య వంశతో కృష్ణరాయలు అనే పేరుపెట్టుకొని పుట్టెను.

ఓబాంబిక అనే భార్యయందు శ్రీరంగదేవరాయలు, అచ్యుతదేవరాయలు అనిన్నీ ఇద్దరుకుమారులు పుట్టిరి. వారు నలువురున్ను భగవత్తేజస్సుగలవారై, బహుధర్మాత్ములై, శౌర్యధైర్యాది గుణములుకలవారై వుండిరి. మరికొన్నిదినములకు ఆ నృసింహదేవరాయడు పెద్దకుమారుడైన వీరనృసింహదేవరాయలుకు పట్టాభిషేకంచేసి కృష్ణరాయలును పిలిపించి, వీరనృసింహదేవరాయనిచేత నప్పగించి ఈ కృష్ణరాయలు సాక్షాత్

౨౭ యాదవకులమందు అవతరించినటువంటి శ్రీకృష్ణులు ఈయన వంశమందు కృష్ణరాయలుగా పుట్టినాడు. సకలకార్యాలయందు ఇతన్ని కూడ వుంచుకొని వ్యవహారంచేస్తూ వుంటే నీకు బహుకీర్తి ప్రతిష్ఠ వస్తున్నది అని చెప్పి ఆయన విరూపాక్షేశ్వరుని దగ్గరికి వెళ్ళి అక్కడ సకలమైన దానధర్మాలు చేసి కాలాన్ని గడిపెను. అవతల వీరనృసింహదేవరాయలున్ను కొన్నిదినములు, ఈ కృష్ణదేవరాయలను దగ్గర వుంచుకొని తమ తండ్రిగారి యేమర్యాదను వ్యవహారంచేస్తూ వచ్చెనో ఆ ప్రకారం చేస్తూ వచ్చెను.

ఈ నృసింహదేవరాయలు వ్యవహారంచేసేటప్పుడు చిన్నవాడుగనుకమన్ను, సామర్థ్యం బాలనందు చేతనున్ను, పూర్వం తమ తండ్రిగారు జయించినటువంటి రాజులు అందరు మునుపు ఏమి ప్రకారం పన్ను ఇస్తూ వుండిరో ఆ ప్రకారం ఇవ్వక వీరిని ధిక్కరించి వుండిరి. మరికొన్నిదినములకు వీరనృసింహదేవరాయడు తమ తమ్ముడైన కృష్ణరాయలను పిలిచి మనకు సకలదేశంలో వుండే రాజులు అందరున్ను మునుపు బహు భృత్యులై మనకు ఇవ్వవలసిన పన్ను కానుకలున్ను ఇవి అంతా మన్ను ఇస్తూ వస్తూరు [illegible]

డు మనకు ఇయ్యవలసిన పన్ను కానుకలు అంతా మన్ను నిగ్రహించి ఇయ్యక, మనల లక్ష్య
చేయక మనమును పరితంత్రదారు బనాయుసంతారులుగనుక ఇచ్చినాము, ఇప్పుడు వారుచిన్నవా
ళ్లు, వారి నుంచి మనకు కావలసినది ఏమి అని ప్రకారం గావున్నారు.

వారిని మనము నిగ్రహించి తండ్రిగారికంటె యెక్కువగా ప్రతిష్ఠగా
వుండే వుండవలసినది. అదిగనుక శత్రువులను జయించేని మిత్తము చతురంగబలములతో
౧౮ కూడ దేశాంతరం వకరు పోవలసినది అగత్యం. ఈ తజ్ఞు మీదకూచుండి వ్యవహారం చూ
స్తూ మనలిద్దరిలో వకరు ఇక్కడ వుండవలసినది. కాగాని నన్ను ఇక్కడ వుంచి నేను శత్రు
వులను జయించి వస్తానని చెప్పితే, అప్పుడు కృష్ణరాయలు పేచి అంజలిబంధం చేసుకొని అన్న
గారినిపిలిచి మీరు నేను వుండేటప్పుడు ఇట్లా సేవలంబోధనచేయవలెను, మీరుఇక్కడ
వుండండి నేను పోయి సకల శత్రువులను జయించి సకలమైన రాజులచేత నన్ను కాను
కలు పట్టించుకొని తమ ఆజ్ఞలోకి వచ్చి వుంటానని చెప్పెను. అప్పుడు వీరనృసింహదేవరాయ
లు తమ తమ్ముని పిలిచి నీవు చిన్నవాడవు పదహారుసంవత్సరాలవాడవు అయినది. నీవు ఇపు
డు యుద్ధాలు చేసే సామర్థ్యం నీకు చాలదు. నీవు ఇక్కడ వుండు నేను పోయి వస్తానని యింత
చెప్పినా వినక తానే ప్రయాణమై చతురంగబలములతో కూడ సకలమైన ఆయుధాలు తీసుకొ
నితరలెను. అప్పుడు ఈ వీరనృసింహదేవరాయలు తమ తండ్రితో తమతో మనకృష్ణ
రాయడు సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణులు ఇతని వల్ల సకల శ్రేయస్సు మనకు వస్తున్నదని చెప్పినాడుగనుక
ఆమాట జ్ఞాపకం తెచ్చుకొని మనస్సు సమాధానం చేసుకొని కృష్ణరాయలుకు అనుజ్ఞ ఇచ్చి పం
పెను. తాను సకలమైన దానధర్మాలు చేస్తూ దేవబ్రాహ్మణులయందు భక్తిగా రాజ్య
౨౦ పాలన చేస్తూ వుండెను. — కృష్ణదేవరాయలున్నూ తమకు ఇష్టదైవమైన విరూపాక్షేశ్వ
రుని దగ్గరికి పోయి ప్రార్థనచేసి శత్రువిజయార్థం తరలి సకలదేశములన్నూ

సకలమైన పుణ్యక్షేత్రాలయందు షోడశమహాదానాలు మొదలైన దానధర్మాలు చేసి తనకు పూర్వం తిరుగబడి వున్న రాజులచేత కానుకలు పట్టించుకొని మళ్లీ విజయనగరానకు వచ్చి అ న్నగారికి మైసూరు కృ-చేయించి తాను సకలన్యాయపాలనలు చేస్తూ వున్న అన్నగారి వెంకటప- జ్ఞానవశవర్తులలో వుండి, మరికొన్నిదినములకు ఆ వీరనృసింహం పెద్దరుదు కాలం సహా పానకు వచ్చినది తెలిసి కృష్ణరాయనికి అభిషేకం చేసి ఆయన ప్రభుత్వానకు పోయెను. -

అవతల కృష్ణరాయలు న్యాయపూర్వకముగా రాజ్యం విచారించుకుంటూ సకలమైన బ్రాహ్మణులను పోషిస్తూ సకల వినోదాలు చేస్తూ వున్నవుండెను. ఆయన దగ్గర బహుసమర్థులైనవారు మంత్రులలోకి అప్పాజి అనే మంత్రి వుండెను. ఆ అప్పాజికి రాజ్యభారం ఆయన అధీనం చేసి తాను సకలమైన విద్వాంసులను పిలిపించుకొని ప్రసంగాలు చేయిస్తూ సకల కావ్యనాటకాలంకారాలు మొదలైన గ్రంథాలు చేయిస్తూ వున్న, విద్వాంసులకు కవీశ్వరులకు వెయ్యిలో బహుమానాలు చేస్తూ వుండెను. కొన్ని దినములకు ఆయన దగ్గరికి కోటికన్యాదానం తాతాచార్యులు అనే శ్రీవైష్ణవుడు వచ్చి కృష్ణరాయల దర్శనం చేసుకొని ఆయన ప్రీతి విస్తారంగాను
౩౦ సాధించి ఆయనకు తమ వైష్ణవులయందు భక్తి పుట్టేటట్టుకుదురు ఆ ప్రకారం మోసపుచ్చి ఆయనను తనకు శిష్యునిగా చేసుకొని, స్మార్తులకు యిదివరకి ఆయన దగ్గర ప్రవేశం లేకుండా మన్ను చేసే వరకు సకలమైన దేశాలలో వుండే బ్రాహ్మణులకు యిదివరకి స్థితిగతులు వదలకపోయినవి. ఆ కాలమందు రాయవేలూరు దగ్గర విరించిపురమనే అగ్రహారమందు అప్పయ్యదీక్షితులనే బ్రాహ్మణుడు వుండెను. ఆయన బహు విద్వాంసులు, ఆయనకు పదహారు సంవత్సరాలు అయ్యేవరకు సకలమైన మతాలను ఖండించి వైష్ణవమతము ఖండించే నిమిత్తమై శైవమతాన్ని స్థాపన చేసి కంచిలో సర్వతీర్థమనే పుష్కరిణి గట్టున జయస్తంభం వేసి దిక్కులవుండే వైష్ణవులను వాదంలోను జయించి సకలమైన ఉపవంటి వాళ్లచేతను పండితసార్వభౌమ

డకోపేయపెట్టు కాని ఈప్రకారం విఠించి పురములో వుండెను.

ఈ సమాచారం విజయనగరములో వుండే బ్రాహ్మణులు, రాయలవారి పట్టణములో వుండే స్మార్తులు అందరు విని వారు ఈ తాతాచార్యులు అందరిని మోసగించి తమ శిష్యులను గా చేసుకొని స్మార్తం అనే పేరు మిలో లేకుండా చేసే టప్పుడు, అప్పయ్యదీక్షితుల గారిని వెంట బెట్టుకొని వచ్చి ఈమతాన్ని ఖండించి పూర్వం కృష్ణరాయల వారు యేప్రకారం సమబుద్ధిగా వుండిరో ఆప్రకారం చేయవలెనని ఆలోచన చేసి అప్పయ్యదీక్షితుల వారు వుండే
౩ విఠించి పురమనే అగ్రహారం లోకి వచ్చి అప్పయ్యదీక్షితుల వారి దర్శనం చేసుకొని తాతాచార్యులు చేసేదు మార్గాలు యావత్తు విజ్ఞాపన చేసే వరకు లోకమందు స్మార్తం అనే పేరు లేకుండా చేసినారని చెప్పిన మాట విన్నంతకు అప్పయ్యదీక్షితుల వారు అత్యాగ్రహం చేసి తమయొక్క శిష్యులను అందరిని పిలిపించుకొని మతఖండన సామర్థ్యమైనే సుగ్రంథాలు చేసి వుండేటప్పుడు, ఇతడుంగా తమాత్రమని యేనాటికి శిష్యులతో కూడా పుస్తకాలు మెద్ద మీద వేసుకొని తానుచ్ఛత్రచామరాదిసకల మర్యాదలతో కూడ పల్లకి యెక్కి కాని ప్రయాణమవుతూన్న తాతాచార్ల వారి పేరిటి నీవు యక్కడా మన్ను స్మార్తులు వైష్ణవులు ఇట్టువంటి మతాల వారికి యవ్వరికి మర్యాద లేకుండా నుచేసి-ఈమతాలను యవ్వరు సాధించే వారు లేరు. వైష్ణవ మతం ముందర ఇతర మతాలు యేవి పనికిరావు, అని బహు దినాలనుంచి రూపొందిస్తు నికి ఇక్కడ్డ వైనటువంటి వారి వంశమందు పుట్టినటువంటి కృష్ణరాయలుకు బుద్ధి మోసగించి నా ముందర యవడు వున్నాడని వున్నావు గదా, నీవు శమా తంత్రగారికి శిష్యుడవై నమ్ముల మొవని తలచక ం తపనిచేసినావు.

నేను నా శిష్యులతో కూడా కృష్ణరాయల సంస్థానానికి వచ్చినాను, నీయొక్క సామర్థ్యం యేమో అది చూపవలెనని పత్రిక వ్రాసి పంపించెను. ఈ సమాచారం [illegible]

ల వారు విని బహుమానం ఇచ్చి అప్పయ్యదీక్షితులవారు సాక్షాత్ శివావతారం వారి ముందర యీయ వ
రు నిర్వాహకం చేయనేరరు దీనికి యేమి ఆలోచన చేతాము అనుకొని కృష్ణరాయలవారి దగ్గరికి పోయి
32 విరించిపురమనే అగ్రహారములో అప్పయ్యదీక్షితులు అనే విద్వాంసులు వుండేవారు. వారు సాక్షా
త్ భగవదంశం కాని మరి వకటి కారు. యీ వైష్ణవమతాన్ని ఖండించే నిమిత్తమై శైవమతాన్ని వు
ద్ధరించేటందుకు భాష్యాది గ్రంథములు అనేకం చేసి సకలవైష్ణవులను ఖండించి బహుప్ర
బలంగా వున్నారు. ఇక్కడ వైష్ణవంగా వున్నదని విని యీ వైష్ణవమతాన్ని నిరసించి శైవమత
స్థాపన చేసే నిమిత్తమై వారు ఇక్కడికి వస్తూ వున్నారు. మీరు సన్నిధానికి వచ్చేలోగా ఆయన శై
వమతాన్ని స్థాపన చేస్తారు. వైష్ణవ మతాన్ని ఖండిస్తారు. ఆయన ముందర యీ వరు నిర్వాహ
కం చెయ్యనేరరు. ఆయన వస్తే ఆయనకు నేను మర్యాద చేయవలెను. అందుచేతను వారు మనవి
జయనగర సమీపానకు వచ్చి చెప్ప పంపింతురు.

వారు సమీపానకు రాకుండా యెట్లా వుత్తరాలు గడవవలెనో ఆ ప్ర
కారంగా గడిపి ఇక్కడికి రాకుండా చేస్తే క్షేమం. లేకపోతే నిర్వాహకం లేదని యీ ప్రకారంగా
చెప్పేవరకు కృష్ణరాయలవారున్ను తాతాచార్యుల వారితో మీరు యే ప్రకారంగా చెప్పితే ఆ
ప్రకారం చేస్తామని ధైర్యం చెప్పి ఇంటికి పంపించి ఇందుకు యేమి ఆలోచన చేతాము వారును
పోసేర్లు నా పానుత్ర వంశం మర్యాదకలవారు. వారు వస్తామని చెప్ప పంపిస్తే రావద్దని చెప్పే
33 దియటువంటిది, రమ్మని చెప్పితే తాతాచార్యుల మొదలైన వైష్ణవులు వారి ముందర ప్రత్యుత్త
రం చెప్పనేరరు. ఇందుకు భగవంతుడే మనకు సహాయం కావలసినది అని వరాల్కోట వాకిట్ల వుండే
టువంటి నాయకులకు తన ఆజ్ఞ వేసినది విద్వాంసులను రానియ్యవద్దని ఆజ్ఞ చేసి వూరకవుం
డెను. ఇంతలోనే అప్పయ్యదీక్షితులవారున్ను విజయనగర సమీపమందు వుండే గ్రామం
లోకి వచ్చి అక్కడ తనశిష్యులతో కూడ నిలిచి వకశిష్యుణ్ణి పట్టణములోకి ... కృష్ణ

రాయలవారి తోకి తాను వచ్చి ఇక్కడ వుండేటట్టు తెలియజేసి వారు అందుమీదట యీ
మీదుత్తరం చెప్పేటందుకు ఆ వర్తమానం తెలుసుకరమ్మని పంపించెను. అవతల శిష్యుడు పట్ట
ణములో కబోయి నాలుగు అయిదు దినములు మట్టుకు కనిపెట్టుతా నివున్నప్పటికిని-
లోపల తాతాచార్యులు అప్పయ్యదీక్షితులు వారు యెవరు చెప్పవచ్చినా ప్రభువు పర్యంతరం
కూస సమాచారం చేయవద్దని వాకిట వుండే ద్వారపాలకులతో చెప్పివున్నారు.

తనుక శిష్యుడు వచ్చి ద్వారమందు వుండేవారితో తన సమాచా
రం చెప్పమని యెంత చెప్పినా సున్ను ప్రభువుకు తెలియకుండా చేసినారు. ఆ శిష్యుడు ఆవూ
ళ్లో కృష్ణరాయలవారికి స్వతంత్రకాలమందు సంబాంగం చెప్పి బ్రాహ్మణ్ణి కనిపించుకానిత్తియ
సతో నేను అప్పయ్యదీక్షితులవారి శిష్యుణ్ణి. దీక్షితులవారు శిష్యులతో కూడ పట్టణము
దగ్గర వుండే గ్రామము చేరివున్నారు. నీవు కృష్ణరాయలవారితో దీక్షితులవారి శిష్యు
4 డు తమ దర్శనార్థము వచ్చి వున్నాడని మనవిచేసినాకు దర్శనం అయ్యేటట్టు చేస్తేగా
న్ని సంగతులు మాట్లాడి నేను దీక్షితులవారి సమీపానకు అని చెప్పితే ఆ బ్రాహ్మణుడు చెప్పి
నదైనం. ఇప్పుడు రాయలవారి దగ్గర స్వాతంత్ర్యం కల విద్వాంసులు యెవరు వచ్చినా సన్నుతిపు
న వారి దగ్గర ప్రవేశం అం టందుకు తాతాచార్యులు అందుకు విరోధం

అదిగాక దీక్షితులవారు మహాపెద్దలు వారికి చేయవలసిన మర్యాదలు ప్రభువు వుచ
కగా చేసుకొని చేయక కాగా కొన్ని దినములు సహవాసం చేస్తే అన్నికార్య భాగములు చక్కగా చే
వస్తువున్నది. నిన్ను సమయమైనప్పుడు వెంటపెట్టుతా నిపోయి దర్శనం చేయిస్తానన్నాను.
అని యీ ప్రకారం చెప్పే వరకు వారి శిష్యుడు కూస సమాచారం దీక్షితులవారితో మనవిచేసి అందుకు
వారు యీ మీదుత్తరం ఆజ్ఞాపిస్తారో ఆ ప్రకారం నడుచుకుందామని గ్రామంలోనుంచి బసచేసి చక్కగా దీక్షి
తులవారి సమీపానకు వచ్చి వారితో కూస సమాచారం యావత్తున్ను మనవిచేసేవరకు

రు మంచి పని. మనం ఇక్కడ వచ్చిన సమాచారం వారు విని మనలను పిలుపించక మర్యాదలుచే
యక వుంటే విధి యేమి శ్రేయస్సు వచ్చును. అందుచేత నువారే పిలిపిస్తారు. ఆవతల చే-
యవలసిన కార్యభారములు విచారింతామని యోచన చేసి అయినప్పటికి మనం వచ్చి-
3 న క్కడ వుండడము వకసారి వారికి తెలియజేసి వుంచాము. ఆవతల వారి తొందరగాను
లు తెలుసుకొని యోచన చేతామని తాను కృష్ణరాయలవారి పేరట నవ్య సకలశైవ నాటకసంస్థాలకు కూడా ప్రభువు. ఇదిగాక సకలదేశములలో వుండే విద్వాంసులు నాదగ్గరికి వత్తా-
రు. వారికి చేయవలసిన మర్యాదలు చేస్తే నాకు ప్రతిష్ఠానున్ను సకలశ్రేయస్సులున్ను కలుగుతు-
న్నది. ఇదిగాక నాకు తాతాచార్యులవారిని గురువుగా చేసుకొని తంత్రంగా తగాదిదా-
లనుంచి వుండే శైవమతాన్ని విడిచిపెట్టి వున్నప్పటికిన్ని, గొప్పసంస్థానానకు ప్రభువు అ-
యినప్పుడు బహుమంది విద్వాంసులు వస్తే వారియందు సమబుద్ధిగా వుండకపోతే యీ-
మత ద్వేషాదులచేతను, స్వవశులకు కూడా భంగము వచ్చును.

నేను మదరాసునందు ధర్మచారావరము అన్నవస్త్ర ధర్మశాలై వచ్చినవాళ్లకి తాను.
ఇచ్చును యేమి యంటే నాదగ్గర యెవరు యెవరు విద్వాంసులు వున్నారో వారు వైష్ణవమతా-
నకు యేమి యుక్తులు చెప్పగా రో ఆ దినవవనేనే ఇష్టం చేయి వున్నది. తాము నాకు మావంటి
వాళ్లకు దర్శనం ఇచ్చేదియుక్తమని యోచనత్తైన మమ్మును పిలుపించుకునేది. పేదాహా-
మ్మనిచె ప్పపంపించేది. ఇదిగాక తాతాచార్యులు నాకు గురువు అయినందుచేత దాత్ర్వాడు
కాని వేదశాస్త్రాలయందు దాత్ర్వాడు కాదు. శైవమైనం నాకు తెలియవలెనని పత్రిక వ్రాసిపం-
పించినాము. నీకు యిట్లా శ్రేయస్సు వచ్చునో అట్లా చేసుకునేది. ఆ నిశాప్రకారం శ్రీపత్రి-
క వ్రాసి తమసమీపమందు వుండే శిష్యులలో వకన్ని పిలిచి వారిచేత ఈ పత్రిక ఇచ్చి చదరా-
36 మధ్యాహ్నకాలమందు ప్రభువు యేకదేశంగా వుండేటప్పుడు నీ [illegible]

తీసుకొని ఇది తెప్పించి ధరియించి నీవు కృష్ణరాయల సమీపానకు పోతూవుంటేను రాజదూత
లు యెవరు చూచినాను నన్ను నిర్భయవరులు అని అ[illegible]గరు. నీవు ఆయన వుంటే అంతఃపురములో
కి పోయి ఆయన చేత పత్రిక ఇచ్చి [illegible]। తరువాత వలసిన ఉత్తరాలు నడిపి అక్కడ తాతాచా-
ర్యులు మొదలైన వారు యెవరు వచ్చినాను వారిలో మీరు విద్వాంసులయితే సభలో ప్రసంగం
చేసి జయస్తంభం వెయ్యవలసినది వాని విద్వాంసులను యెవనిరాకుండ చేసినా మీరు మాత్రం
విద్వాంసులవుదురా। కాంగా వేదశాస్త్రాలు వుండగా ఇది విడిచిపెట్టి మాట మాత్రం వచేతను య
వ్రతైనప్పమతాన్ని స్థాపనం చేసుకొనగలరా ఇది యుక్తము కాదని ఆయన తోను చెప్పిరమ్మ
ని ఆజ్ఞాపించి శిష్యుణ్ణి పంపించెను। ఆ శిష్యుడు దీక్షితుల వారి చేత అనుజ్ఞ తీసుకొని చన్న
గాపట్టణం ద్వారం దగ్గరికి పోయెను। ఆ కాలమందు కృష్ణరాయల వారు రామాయణ పారాయ
ణం చేస్తూవుండగా దీక్షితుల వారి యొక్క అనుగ్రహబలం చేతను ద్వారమందుని రోధం
లేక నిత్యం ప్రభువు దగ్గరికి పొయ్యేవారికి యెం[illegible] స్వాతంత్ర్యమో అంత స్వాతంత్ర్యంగా పో-
యి ప్రభువు దగ్గర కూర్చుండి ఆ శిష్యుడున పత్రికాను మంత్రాక్షతలు రెండున్ను ఇచ్చెను।
27. కృష్ణరాయల వారు ఆ పత్రిక పుచ్చుకొని మంత్రాక్షతలు శిరస్సున ధరియించు
కొని ఆ పత్రిక చూచుకొని దీక్షితుల వారి శిష్యునికి మర్యాద చేసి కూర్చుండపెట్ట-- విభూ
తి రుద్రాక్షలు ధరించిన బ్రాహ్మణ్ణి చూచి కృష్ణరాయల వారు చేసిన మర్యాదను చూచి ఆ వాలు
మూరు కాని తాగిన వారికి యేమి ప్రకారంగా వుండునో తాతాచార్యుల వారికిన్ని ఆ ప్రకారంగా
వుండెను। అవతల రామాయణ పారాయణం అయిన వెనక తాతాచార్యుల వారిని పిలి
చి విద్వాంసుల మం[illegible] నాసం స్థానా వకుబ వారు అగ్రేయుస్సు వచ్చేటట్టుగా వున్నది। దీక్షితుల
వారు శిష్యుల తో కూడ పట్టణ సమీపమందు వుండి వారు మన దగ్గరికి యెన్ని మాట్లు చెప్పను
పించినా ఆ సమాచారం మాకు తెలియకుండా చేస్తిరి। [illegible]

య వేళాని ఈప్రకారంచేతురా। సంస్థానాలలో వుండేటటువంటి పెద్దలు విద్వాంసులు వస్తే
వారికి మీవంటి వారికి తెలియకపోయినా మాచేత మర్యాదలు చేయించవలసినది. నానాదే
శ్ములవారు మాదగ్గరికి వచ్చినప్పుడు వారికి చేయవలసిన మర్యాదలు చేసి వారితో వివాదం
గా వుండేది క్షేమం వంటిది. అని కృష్ణరాయలవారు ఈప్రకారం గాచెప్పి తమదగ్గర సకలవ్య
వహారాలు చేసే అప్పాజీని పిలిచి నీవు ఈదినం సాయంకాలం వారిదగ్గరికి పోయి తమరు వచ్చి
నసమాచారం మాకు తెలియక వున్నందున ఆలస్యమైనది. రేపటిదినం ప్రాతఃకాలమందు
34- కూడా వుంటే వెంటబెట్టుకొరమ్మని చెప్పినారని వారితో ప్రస్తుతం చేసి వారిని వెంటబెట్టుకొర
మ్మని చెప్పెను. అవతల దేశ్ములవారికి ప్పట్లో పిలిచి మీదేశ్ములవారి దగ్గరికి పోయి ఇక్కడి
దిసమాచారములు వారితో చెప్పి . . . . రాయమని చెప్పి అనుజ్ఞ ఇచ్చి బహుమతిగా
పంపించే వరకు ఆ భిక్షువుడు దేశ్ములవారి సమీపానకు వచ్చి అక్కడనది చినతూటలు-
యావత్తు చెప్పెను. అనంతరం వారు బహుసంతోషంగా వుంటిరి. -

అక్కడ కృష్ణరాయలవారి దగ్గర యక్కడివారు అక్కడివేచి పోయి
నవెనుక ఏకదేశమందు తాతాచార్యులుం కృష్ణరాయలవారితో దేశ్ములవారు తమద
గ్గరికి వస్తే వారు వైష్ణవమతం స్థాపనచేసేది యథార్థము. వారి మంత్రం యెవరును విచారం
చేయవేరు. ఆయన వస్తే ఆయన మాటలు విన్నప్పటికిన్ని మీరు యథాస్థితిగానే యందు
విశ్వాసం వుంచవలెనని బహువిధాలగా చెప్పకానెను. రాయలు బహుప్రమాణ్యముతోనే
నుకవారు వచ్చినప్పటికిన్ని పూర్వం మీయందు యేప్రకారం మర్యాదగ నడిపిస్తూ వున్నానో ఆ
ప్రకారమే నడుపుకుంటూ వున్నానని అభయప్రదానం చేసెను. అప్పాజీన్ని కృష్ణరాయలవా
రి ఆజ్ఞ ఇచ్చినవల్ల ఆదినం సాయంకాలమందు అప్పయ్య దేశ్ములవారి సమీపానకు వచ్చి ద
ర్శనం చేసుకొని తమరు ఇక్కడికి విజయం చేసిన సమాచారము [illegible] –

అందుచేత నున్ను ఆలస్యమైనది. ఇంతటికి మాయందు యేమి అపరాధం డు స్నానానిష్ఠ వుంచేయవల
సినదని ఈప్రకారం చెప్పేవరకు దీక్షితులవారు బాలింతరూపం లోను పడుకున్నవారై నాటిది
నం అప్పాజీ లోకూడ వుండి మర్నాడు వుష:కాలమందు వేచి సంధ్యావందనాది కార్యములంత్యా
చేసుకొని తమ వుర్సాదలలో కూడ పండిత సార్వభౌమ ముదు ఛత్రాన్ని వింజామరలు వేసుకొని
చక్రా విజయనగరంలో ప్రవేశించి రాయలవారికి చెప్పపంపించే వరకు రాయల
వారున్ను వారి దర్శనార్థమై కావలసిన వస్తువులను తీసుకొని వారికి యెదురుగా వచ్చి దో
వలో వారి దర్శనం చేసుకొని కూడ వెంటబెట్టుకొని పోయి వకప్రదేశమందు విడిది యూపిరా
రికి అక్కడ కావలసిన వడుపబారాలంతా సిద్ధం చేసి తమ యొక్క ఇంటికి వచ్చినను.—

మరునాడు ప్రాత:కాలమందు కృష్ణరాయలవారు అప్పాజీని, తిమ్మాటు
రా మొక్కష్ణమ్మ మొదలైన పెద్ద మనుష్యులను పంపించి అప్పయ్యదీక్షితులవారిని వెంటబెట్టు
కొరమ్మని పంపించెను. అప్పాజీ మొదలైనవారందరున్ను దీక్షితులవారి దగ్గరకు వచ్చేవరకు
అగ్నిహోత్రాలు చేసుకొని జపం చేసుకుంటూ వుండిరి. అపుడు అప్పాజీ కృష్ణరాయలవా
రు ఇంటిదాకా దయచేసి దర్శనం ఇప్పించుమని తమతో ప్రస్తుతం చేసి వెంటబెట్టుకొనిర-
మ్మని చెప్పినారు గనుక వచ్చినాము. అంతపర్యంతమున్ను విజయం చేయవలసినదని చెప్పేవర
కు అప్పయ్యదీక్షితులవారున్ను ఆప్రకారమే దర్శనానకు తమ శిష్యులతో కూడ పూర్వమర్యా
దలతో కూడ రాజద్వారం దగ్గరికి పోయిరి. రాయలవారున్ను ద్వారం దగ్గరికి యెదురుగా
వచ్చి నమస్కారం చేసి తోడా వెంటబెట్టుకొని సభలోకి వచ్చిరి.

అప్పయ్యదీక్షితులవారు సభలోకి వచ్చే వరకు, వారి యొక్క తేజస్సు చే
తను తాతాచార్యులున్ను లేచి మర్యాద చేసి వారికి తాను కూర్చున్న ఉన్నతాసనమున్ను యిచ్చి
తనకు యోగ్యమైన ఆసనం మీద కూర్చుండెను. అప్పయ్యదీక్షితులవారు [illegible]

తగినట్టుగా కొంత సేపు ప్రసంగం చేసి నాటి దినం తమ రుదిగి వుండే విడిది స్థలానకు అనుజ్ఞ తీసుకొని వచ్చెను. మరునాడు రాయుల వారి నామతీర్థం వేళకు ఆ పుణ్యదీక్షితుల వారున్ను తాతాచార్యులు మొదలైన శ్రీ వైష్ణవులున్ను అందరున్ను వచ్చి కూర్చుండిరి.

ఆ పుడు తాతాచార్యులు రాయుల వారితో ఆ పుణ్యదీక్షితుల వారు శైవ మతాన్ని స్థాపన చేసి మన వైష్ణవ మతాన్ని ఖండించ వారవి విన్నాము గదా, ఈ దినం-వారికి మాకు కొంత సేపు ప్రసంగం గడవ వలసి వున్నది. మీరు మధ్యస్థంగా యెదుటి వారు మిత్తం వెయ్యకుండా జాగ్రత్తంగా వుండవలెనని చెప్పుతూ నున్న శైవ మతాన్ని ఖండన చేస్తానని రాయుల వారితో చెప్పి ప్రసంగం చేసే టందుకు ఆరంభం చేసెను. ఆ పతలదీక్షితుల వారున్ను తాతాచార్యుల తో కూడ వారికి వారై ప్రసంగానికి వచ్చినపుడు మరమంచి పని ఆని చెప్పి ప్రసంగం చేసి తాతాచార్యుల రాయుల వారికి గురువు అనిపించుకొని వి-
౪౧ ద్వత్తుయందు దీక్షితుల వారికి తాతాచార్యుల వారికి యేమనకు దోమకు యెట్లాగుంతరం వుండునో ఆ ప్రకారంగా వుండెను. ఆ ప్రకారం నాలుగు ఘడియలు ప్రసంగం చేసే వరకు తాతాచార్యులకు ఉత్తరం చెప్పేటందుకు సమర్థత చాలక పోయెను. సింహాం నదా విజృంభించినట్టు ఆ కడ వుండే విద్వాంసులైన వైష్ణవులను అందరిని జయించి శైవ మతాన్ని స్థాపన చేసి వైష్ణవ మతాన్ని నిర్వాంచి వేసెను. యెవరు ఉత్తరం చెప్పే వారు లేక పోయిరి. ఆ కాలమందు దీక్షితుల వారికి అత్యాన్త ప్రాంచేతను తాతాచార్యులు మొదలైన పెండ్లు వేద మార్గాన్ని విడిచి పెట్టి స్త్రీ శూద్రులు ని మిత్తంమై వచ్చిన టువంటి పాటలు మొదలైన వాట్లను వేదాన్ని చదివినట్టుగా చదివి సకలమైన సదాచార సంపన్నులైన బ్రాహ్మణులను వేద మార్గమందు వుండకుండా వాండ్లను మోస పుచ్చి వేదబాహ్యమార్గమందు ఆ రీచే లీలో వైకుంఠం చూపినట్టుగా మున్ను శారది వి

మిరిచెట్లు మొలిపించి అదిరాయలు పండ్లు కాచి ఆ పండ్లు కోసి దగ్గర నిలుపుకొనే వారికి భ
క్షించ నిస్తే అప్పుడు ఆ పండ్లు భక్షించిన వారికి యెట్లా యదార్థం తెలుసునో ఆ ప్రకారం బహు
మందిని మోసపుచ్చి ఆ ప్రకారం తానే ప్రవృత్తి చేసినా అనిమిష వరకు కోపం నిలవక పోయెను
నిలవక పోయేవరకు అప్పుడు రాయలవారికి బహు భయం దీక్షితులవారికి
కోపం నిలువక పోయెనే వాని కోపం నిలిస్తేనే మన సంస్థానంలో వుండేవారికి క్షేమం లేక
పోతే భస్మమై పోదురే అని తాను మంత్రులతో కూడ పాదాల మీద పడి మాకు
అభయప్రదానం తమరు ఇస్తేనే కాని తీరదని ప్రార్థన చేసేవరకు దీక్షితులవారు
కోపాన్ని నిలిపి రాయలవారికి అభయప్రదానం చేసిరి. [illegible]

అప్పుడు రాయలవారు దీక్షితులవారితో తాతాచార్యులు
మాకు గురువులు అని బహు ప్రతిష్ఠ గలిగి మీ వంటి పెద్దల చేత మర్యాదగా వుండి
రి. వారు యథాస్థితిగా మా వద్ద వుండేటట్లుగా అనుగ్రహం చేస్తే వారు వుంటారు.
కొదువ యెటువంటి ప్రాజాపత్యాలకు వారు రావలసినది లేదని రాయలు విస్తారం ప్రా
ర్థించుకునే వరకు దీక్షితులవారున్ను రాయల చేతను స్వాతంత్ర్యాలు మొదలైనవి ఉంచి
మతాలయందు తాతాచార్యులు రాయలవారి దగ్గర చేరక ముందే ప్రకారం సకలమై
న మతాల వారికి యందు మర్యాదలు యెట్లా నడుచునో ఆ ప్రకారం నడిపించేటట్లు
గా ప్రతిజ్ఞ చేయించి తాతాచార్యుల వారి చేతనున్ను ఆ ప్రకారం నడుచుకునేటట్లు
ట్టు నిష్కర్ష చేయించి వారికి యప్పటి వలెనే రాయల దగ్గర వుండేటట్లు నిష్కర్ష చే
[illegible] సి తమ విడిదికి వచ్చిరి. అది మొదలుకొని తాతాచార్యులకు దీక్షితులవారి యందు
బహు ద్వేషం పుట్టెను. మరునాడు దీక్షితులవారు రాయలవారి నామ తీర్థకాలము
13. దు వచ్చి కొంత సేపు మాట్లాడుతూ వుండి రాయలవారితో నే మరచి పవని ...

ఆనుజ్ఞ ఇస్తే మా స్థలానకు పోతూ వున్నాము అని ఈ ప్రకారంగా చెప్పిరి. అపుడు రాయలవారు
నన్ను మా సంస్థానం మెన్నిది నాలు వుంటు ఉన్నదో అన్ని దినాలు మీరు ఇక్కడనే వుండవలసినది గ
దిగాక నేను యెక్కడికి పోయినా నా కూడానే మీరు వుండవలసినది అని ఈ ప్రకారంబు
వారు ప్రార్థన చేసి నిల్పెను. అది మొదలు కాని వారి యందు బహు మర్యాదగా నడుపుచు
వచ్చెను. తమ యొక్కడి వ్యవహారాలకు వారి చేత అనుజ్ఞ తీసుకొని కార్యాలు చక్కపెడు-
తూ వుండును. ఈ ప్రకారం రాయలవారు దీక్షితుల వారి యందు మర్యాద చేస్తే, తాతాచా
ర్యులకు వారి యందు బహు అసూయ పుట్టి అది మొదలు కాని వారి యందు రాయలవా
రికి యెట్లా అసూయ పుట్టునో ఆ ప్రకారంగా చెపుతూ వచ్చును. యెంత చెప్పినప్పటికిన్ని
వారు మహానుభావులగనుక వారి యందు రాయలకు యేమి యెడ్డా భావము గాలేదు.

రాయల వారికి తాతాచార్యుల యందు అతిస్నేహం చేసినందు చేత
ను మర్యాద కాని వారి యందు వుండే మర్యాద లేదు. గనుక తాతాచార్యులు యేమి చెప్పుతూ
వచ్చినప్పటికి ఆదిసాగక పోతూ వచ్చెను. ఇట్లా వుండగా వకనాడు చీనాదేశము నుంచిన్ని
దివ్యమైన వస్త్రాలు వెయ్యేసి వరహాలు చేసే రెండు వస్త్రాలు వచ్చినవి. ఆ వస్త్రాలు తీసుకొ
44 ని ఇవి రెండున్ని పెద్దలకు ఇయ్యవలసినది గాని మనం ధరించరాదు. ఇందులో దీక్షితు
ల వారికి వక వస్త్రం, తాతాచార్యుల వారికి వక వస్త్రం ఇయ్యవలెనని యోచన చేసి
వుంచిరి. ఈ సమాచారం తాతాచార్యులు విని రాయల వారితో దీక్షితుల వారికి యేమి-
యెక్కువ వస్తువులు ఇచ్చినప్పటికి సాయంకాలమందు అగ్నిహోత్రములో వేయుమంచే
స్తున్నారు. అవి మీరే ధరించండి అని చెప్పెను. రాయల వారున్ను వారు మహానుభావులు
వారు ధరించవలెనని ఇస్తే వేసుల వేయమంచే తురుచు చేయరని చెప్పెను. మరునాడు ప్రాతః
కాలమందు ఆ రెండు వస్త్రాలు తెప్పించి దీక్షితుల వారికి పూజ చేసి [illegible]

రికొకటి. తాతాచార్యులవారికి వకటి ఇచ్చెను. నాటిదినం సాయంకాలమందు ఆ వస్త్రాన్ని ఆజ్యం లో తడిపి అగ్నిహోత్రములో హోమం చేసెను. ఆయన హోమం చేస్తాడని తాతాచార్యులు మనుష్యులను పంపించి వీరు హోమం చేసిన సమాచారం తెప్పించుకొని ఆ ప్రకారమే రాయలవారి దగ్గరికి పోయి నేను తమతో నిన్నటి దినం దీక్షితులవారు తమకు యేమి మంచి వస్తువులు ఇచ్చినా నున్ను అగ్నిలో హోమం చేస్తారని చెప్పి వుంటినిగదా ఈ దినం దివ్యమైన వస్త్రం వారికి ఇచ్చిరి. ఆ వస్త్రం వారు అగ్నిలో హోమం చేసినారు---.

ఈ ప్రకారం వారికి తమ రిచ్చినా చేస్తూ వుండేది. అని చెప్పెను. రాయల

45. వారికిన్ని మనం దివ్యమైన వస్త్రం ఇస్తే, ఈ ప్రకారం దీక్షితులవారు చేసి[illegible] అని మనస్సులో కొంచెం వ్యత్యాసంగా వుండెను. మనాడు సాయంత్రం కాలమందు రాయలవారి నామ తీర్థ కాలానకు తాతాచార్యులవారు లోగడ ఇచ్చిన వస్త్రాన్ని కప్పుకొని వచ్చిరి. దీక్షితులవారు పూర్వం యట్లా వత్తురో ఆ ప్రకారంగా వచ్చిరి. రాయలవారు దీక్షితులవారినిన్ని, తాతాచార్యులవారినిన్ని ఇద్దరిని చూచెను. తాతాచార్యులు నిన్న మేమిచ్చిన వస్త్రం ధరించి వున్నాడే మీరు యేమి ధరించలేదు అని దీక్షితులవారిని అడిగెను. అందుకు దీక్షితులవారు రాయలతో ఉత్తరం చెప్పినదైనం. యెవరు ధరిస్తే శాశ్వత బ్రహ్మకల్పముగా వుం[illegible]నో ఆ వస్త్రం వారు ధరించినారు. అందువల్ల మీకు సకల ఐశ్వర్యములు కలుగుతున్నది. మనం అనుభవించిన వస్తువులు యేవి శాశ్వతం అని ఈ ప్రకారం చెప్పే వరకు అప్పుడు తాతాచార్యులు వకడుత్తరం చెప్పెను. మీరు ఈ అర్థం ప్రభువులవారికి నిదర్శనం చేయిస్తేనే గాని యథార్థంగా వుండదు. ఆ ప్రకారంగా వారికి తెలియచేయవలెనని దీక్షితులవారితో చెప్పెను. అయితే మంచిపని అని రాయలను పిలిచి నిన్నటి దినం సాయంకాలమందు చితంబరంలో సభాపతి స్వామి[illegible]

ద్ధముగా ఆయనతో అక్కడ నడచిన వర్తమానం యావత్తున్ను వ్రాసి అంపించి అందులో ఉత్త-
46 రం తెప్పించుమని చెప్పిరి. అదే ప్రకారం రాయలవారున్ను అక్కడ వుండే అధికారులకున్ను వ్రాసి
రున్ను వ్రాసి పంపించెను. అక్కడి అధికారుల్ మున్నాటి దినమందు అక్కడి సభాపతికిన్ని
త్సవం పైనం అప్పుడు దీక్షితులవారు వచ్చిన దివ్యమైన వక వస్త్రం స్వామికి ధరింపచేసి రాయ-
లవారికి సకల ఐశ్వర్యములు కలిగేటట్టు ఆశీర్వచనం తుదకి షోడశోపచారములు చేసి దీక్షి-
తులవారు అంతర్ధానమై పోయినారని ఆ వైనం యావత్తు రాయలవారి దగ్గరికి వ్రా-
సి పంపించిరి. ఆ సమాచారం రాయలవారు విని మహాశ్చర్యపడుతూ వీరు సాక్షాద్భ-
గవదంశమే కాని ఇది మనుష్యకృత్యం కాదని నిండాగాను అదివరకున్ను తాతాచార్యుల
వారియందు ఏమి విని చెప్పినామన్ను వారియందు బహు విశ్వాసముగా వుండేవారు మరివక-
టి కాదు. ఇట్లా వుండగా మరికొన్ని దినములకు రాయలవారికి సకలమైన దివ్యస్థలము-
లు చూడవలెనని బుద్ధిపుట్టి సకలమైన తీర్థయాత్రలు చేయవలెనని దీక్షితులవా-
రిని తాతాచార్యులవారిని కూడా వెంటబెట్టుకొని చతురంగ బలములతో కూడా
ద సకలమైన స్థలాలు అంతా సంచరించి శ్రీరంగం వచ్చి ప్రవేశించిరి. -

దీక్షితులవారు ప్రతిదినమున్ను శివదర్శనం చేయక కాని ఉద-
క పానం చేసేది లేదు. ఆ వైనం తాతాచార్యులు తెలుసుకొని రాయలవారితో దీక్షితుల
వారు శివదర్శనం చేస్తే కాని తీర్థం పుచ్చుకునేది లేదు. దీక్షితులవారు మీ చేత అనుజ్ఞ
47 పుచ్చుకొని పోవలెనంటే క్షణమాత్రమైన మీ వద్ద మీరు దక వుండవలెనని చెప్పి మీరు
ల్లావలెనని చెప్పేవరకు వుంచితిరని చెప్పెను. అవతల దీక్షితులవారు వచ్చినాటి దినం స్నా-
నాదికాలు తీర్చుకొని రాయలవారి దగ్గరికి వచ్చి నేను ఈ దినం రాత్రిభోజనము నాకు
అనుజ్ఞ ఇస్తే శివస్థలం వుండేచోటికి పోయి శివదర్శనం చేసుకొని భో[illegible]

వస్తానని చెప్పితే రాయలవారు మీరు సర్వజ్ఞులు మీరయ్యక్కడ వుంటే అక్కడికే దేవుడు-
వస్తాడని చెప్పి మిమ్ము మామదేవేకక్షణాన్నైన వుండవలెనని చెప్పే వరకు ఇది తాతాచార్యులవా
రి కృత్రిమంగా తెలుసుకొని తాతాచార్యుల సర్వజ్ఞత నంచేయవలెనని మనస్సులో నిష్కర్షచే
సినా యంకాల పర్యంతం రాయల దగ్గర వుండి సాయంకాలమందు రాయలను, తాతాచా
ర్యులను కూడా వెంటబెట్టుకొని రంగనాయకుల దేవాలయం వద్దకి వచ్చి పుష్కరిణిలో
సంధ్యావందనం చేసి లోపలి ప్రాకారం మూడు ప్రదక్షిణాలు చేసి ధ్వజస్తంభం దగ్గర అప్పు-
య్యదీక్షితుల వారు నిలిచి రంగనాయకులను శివస్వరూపముగా ధ్యానం చేసే వరకు రంగ
నాయక విగ్రహం శివలింగమున్ను పానవట్టమున్ను కదము విగ్రహాలు వాహనాలున్ను-
నందికేశ్వరుడు మొదలైన విగ్రహాలుగానున్ను వృషభవాహనమున్ను అయినవి, కొంతసే
పు ధ్వజస్తంభం దగ్గర వుండి దీక్షితుల వారున్ను తాతాచార్యులు రాయలున్ను, రంగనాయకు
ల గర్భగృహంలోకి పోయి స్వామిని చూచే వరకు శివలింగం పానవట్టము నుకనుపించె

18- ను. అప్పుడు రాయలవారికి అత్యాశ్చర్యంగా వుండెను.

తాతాచార్యులు మొదలైన వైష్ణవులు బహుదినములు పడి దీక్షితులవా
రి మను మనకనవేక ఆయనను అవమానం చెయ్యవలెనని యోచన చేస్తే ఆయన మొరటిక-
మోసం చేసి శ్రీరంగనాయక స్థలాన్ని శివస్థలంగా చేసెను. ఇందుకు మనము యేమి చేయువల
ము అని కృష్ణరాయలవారి మనస్సులో వారి ముందర వారు యెందుకు పనికి రారు గదా అని లో
చనులు అని మనస్సుకు యేమి ఆలోచన లోచక వుండిరి. దీక్షితుల వారు బహు ఆనందభ
రితులై రాయలవారిని పిలిచి శివుడు మనకు ఇక్కడికే ప్రసన్నులైనాడు, స్వామి దర్శనం చెయ్య
ము అని చెప్పి తాము మంత్రపుష్పం సమర్పించి రాయలవారికి ప్రసాదం తమ చేతి మీదుగా
ఇచ్చి దీక్షితుల వారు తమ విడిదికి వచ్చిరి. ఆ వేతల తాతాచార్యులు మొదలైన వైష్ణవు

అందరున్ను రాయలు దగ్గరికి వచ్చి దీక్షితుల వారి ముందర మేము నిర్వాహకం చేయలేము
మేము తమతో దీక్షితుల వారున్ను వరదరాజుల వారున్ను యేమి చేస్తున్నారో ఆజ్ఞ అయినంతేలు
సుకో వలెనని మాతో చెప్పి నిలిపినందుకు దీక్షితుల వారు రంగనాయకుల స్థలం నివస్థలం
గా చేసి పోయిరే. ఇందుకు బదులు విష్ణుస్థలం చేసే వారు యెవరు లేరు॥

ఇది గాక శైవస్థలం బహు ప్రాచీన స్థలం. మీరు దీక్షితుల వారిని యి
49 ట్లా కైనస మాధానం చేసి, యప్పటి వలెనె స్థలం వుండేలాగు నడిపింపవలెనని చెప్పినారు
రాయలున్ను కొందరి పెద్ద మనుష్యుల వెంటబెట్టుకొని దీక్షితుల వారి కాళ్లు పట్టుకొని నాప
ట్టుకొని నా విజ్ఞాపనం విని రంగనాయక స్థలం ఉద్ధరించే పట్టు అయితే రా రాలు విడి
చిపెట్టు తాను అని బహువినయముతో ప్రార్థన చేసే వరకు దీక్షితుల వారికి బహు దయ రాగా
రాయలుకు అభయప్రదానం చేసి వెంకటాచార్యులు చెప్పిన మాటలు విని వన్ను నీ వద్ద
కు ఉదేవుణ్ణాడని చెప్పితి నిగమక వేయందు భగవదంశం వున్నందు చేతను నీ మాట యథార్థం
చేయవలెనని రోగానవుగ నుకగా రంగనాయకులు వారి కోదిదం ఒక వృత్తిదర్శనం ఇచ్చెను. రే
పు ప్రాతఃకాల మందు రంగనాయకులు దర్శనం ఇస్తున్నాడు॥

ఇంతటికి నేవు ఇంత ప్రార్థన చేసి, నిగమక భగవంతుడు నేను
నా రథం గా వున్న అనుగ్రహం చేస్తున్నాడని చెప్పి రాయలను వీడికి పంపించెను. తాను ఉ
ండే స్థలంలోనే వుండి పూర్వం రంగనాయకులు యే ప్రకారంగా వుండునో ఆ ప్రకారం ధ్యానం చేసే
వరకు రంగనాయక విగ్రహంగానే యథాస్థితిగా వుండెను. ప్రాతఃకాలమందు శ్రీ రాయలు
తాతాచార్యుల వెంబడి నవాని వెంటబెట్టుకొని దేవాలయంలోకి వచ్చి గర్భగృహం తా
ళ్లు తీయించి చూచే వరకు యప్పటి వలెనె రంగనాయకుల మూర్తి బహు సంతోషపడి తా
తాచార్యులను పిలిచి మీరు మా దగ్గర వుండవద్దు. మా కుటుంబ మిషాలి వచ్చునో సంతోషం

50. కహమ్మనాచెప్పి అనుజ్ఞ ఇచ్చి పంపించెను. దీక్షితులవారి దగ్గరికి వచ్చి సకలబలమునూ వాటిలోచే
సి మోక్షలం అయిన విరించిపురానకు హమ్మని అనుజ్ఞ ఇచ్చెను. వారు అప్పు విరించిపురం
తరలి వెళ్లెనని ప్రయాణము వుతూ తరలి పోతూవుండగా తాతాచార్యులవారు అప్పుడు దీ
క్షితులు బ్రతికి వుండే మట్టుకు మనకు క్షేమం లేదు. వారిని కృత్రిమంచేస్తే కాని ఇయ్యక
ముగాదని ఆలోచన చేసి రాయలవారి దగ్గర వుండే దండనాయకులను పిలిచి దీక్షితు
లవారిని ఇంతవరకు కృత్రిమం చేస్తూ వస్తాంగాని వారికి ఇన్నివరకు వేమి సంపాదించినపదా
ర్థం ఇయ్యవద్దు ఇప్పుస్తామని చెప్పి ఇది సమయం వారు ఇప్పుడు విరించిపురం అగ్రహారం
లోకి పోతూ వున్నారు. శేకాల మందు మీరు పోవలసినదని చెప్పినాలుగు అయిదువేల
ప్రజను వారితోకూడ హమ్మలుట్లుగాని పక్ష్యచేసి తాము కంచికి వచ్చిత ముమొక్క
ద్గ్రామములో సుఖముగా వుండెను. అప్పుడు దీక్షితులవారు రాయలవారి సెల
అనుజ్ఞ తీసుకొని చితంబరానకు వచ్చి సభాపతి దర్శనం చేసుకొని మరి ఊరికి పోవలె
నని ఆలోచనచేసి తన పరివారముతో కూడ తరలెను.

తాతాచార్యులు పంపించిన ప్రజాను దీక్షితులవారి పల్లకితో
కూడ తరలెను. ఆ ప్రజకు దీక్షితులవారి పల్లకి చుట్టూరున్నమంచి ఆపోతులంమొద్దులమీ
ద వెంకన్ కాని ఖడ్గ త్రిశూలాలు చేత పట్టుకొని మంచి ఆయుధ మ్ముప్పిజుగా వెనక
51 టికి కూడ వస్తూవున్నట్లు గానూ ఈ ప్రజకు కనిపిస్తూ వచ్చెను. మధ్యాహ్న కాలమందు వకగ్రా
మంలో నిద్రేటందుకు ఊరి దగ్గరికి వస్తే దీక్షితులవారి పల్లకి మాత్రమే అగుపడుచున్నా
ని కడమయవారు అగుపడరు. గ్రామంలో మంచి భోజనంచేసుకొని ప్రయాణమైవా
రిబయటికి వస్తే ఇప్పటివలెనే వారిపల్లకి చుట్టూరు కనిపిస్తూ వచ్చురు. ఈప్రకారం చితంబ
రంచేరి అక్కడ సభాపతి దర్శనంచేసుకొని ఆ ఊరు అయిదు దినములు [illegible]

కూడ మంచిన్ని తమ యొక్క వూరు విరించి పురం దగ్గరికి వచ్చిరి. క్షేత్రము నిమిత్తమై తాతాచా
ర్యులు పంపించిన ప్రజానున్ను యిక కూడా తమకు సందర్భం లేనందుచేతనున్ను వారి దగ్గర సాష్టా
త్తాంబ సదా అపుడు కాయనలో కూడ అనేక విధాలుగా తమకు కనుపించె గనుక వారిలో కూడ
విరించి పురం వచ్చుకు వచ్చి ఊరు ముందర దీక్షితులవారికి ప్రదక్షిణాలు చేసి నమస్కారం చే
సి దీక్షితులవారితో స్వామీ మిమ్ములను తాతాచార్యులు క్షేత్రము నిమిత్తమై పంపిం
చెను. మేము అజ్ఞానులమై వస్తిమి, మాయందు అపరాధక్షమ చేసి అనుగ్రహించేయవలె
నని బహు ప్రార్థన చేసిరి గనుక అపుడు దీక్షితులవారికి దయవచ్చి మీకు యేమీ భయం
లేదని చెప్పి వారికి అనుజ్ఞ ఇచ్చి పంపించి ఆ విరించి పురంలో వుండే శివస్థలం దగ్గరికి వచ్చి
అక్కడ శివ సన్నిధానం చేసి తెల్ల జిల్లేడు పుష్పాలు తీసుకొని వచ్చి మంత్రపుష్పం సమర్పించి
భగవంతున్ని ప్రార్థన చేసే రీతి ప్రార్థన చేసి సకల లోకాలున్ను సాంబశివుడే పుట్టిం
చేందుకు సంరక్షణ చేసేందుకు సంహారించేందుకు కర్త అయితే వారి వారి పూర్వా
52 పాపసారోమైన ఫల మిచ్చునగాక అని ప్రార్థన చేసి సాయంకాలవేళ ఇంటికి వచ్చి ప్రవేశం
చేసెను. నాటిదినం సాయంకాలం కంచిలో తాతాచార్యుల వారు సంధ్యావందనం చేసేనిమిత్తమై
వరదరాజస్వామి వారి గోపురం దగ్గర నిలుచుండి శిష్యులతో కూడ మాట్లాడుతూ వుండెను
ఆ గోపురం పైన వక రాయి వుండేవరకు వక కోతి వచ్చి ఆ రాయి కదలిం
చి తోసెను. పూర్వ జన్మ భావులయందు క్షేత్రమాన్నిం మోచన చేసినందుచేతను ఆరా
యి తాతాచార్యుల వారి శిరస్సున పడ్డందుచేతను వారు కాలం చేసిరి. ఇపుడు పూర్వ
జన్మ భావులయందు ఎవరున్ను పాపబుద్ధి తలుస్తారో వారికి భగవంతుడు యెట్లాశిక్ష
చేసును. ఇంట్లో క్షణం నిల్పకూర్చుండి తలవాకిటికి వచ్చి జ్ఞానదృష్టి తాతా
చార్యుల వృత్తాంతం చూచెను. అవతల భార్యను పిలిచి

రు నీవు స్నానంచెయ్యమని చెప్పి తాను స్నానంచేసి రాయలవారికి నీవు ఇకను ఇ
కడ వుండవద్దు విజయనగరానకు ప్రవేశించి నీ తమ్మునికి కుమారుడు సదాశివదేవ
రాయలకి పట్టాభిషేకంచేసి నీవు భగవంతుని ధ్యానంచేస్తూ జాగ్రత్తగా కాలంగడు
పుతూ వుండమని చెప్పి పంపించెను. ఆ వర్తమానం తెలుసుకొని రాయలవారు చతురం
గ బలముతో కూడ సకలదేశసంచారంచేసి విజయనగరం ప్రవేశించి కొన్నిదినములు వ్య
వహారంచేసి తన తమ్ముని కుమారుడు సదాశివదేవరాయలకి పట్టాభిషేకంచేసిరా
౬౩. మన్న అనే బంధువునికి తనకు మాత్రేను ఇచ్చి పెండ్లిచేసి రామన్నను సదాశివదేవరా
యని దగ్గర మంత్రిగా వుంచి భగవంతుని ధ్యానంచేస్తూ కృష్ణరాయలవారు స్వర్గస్తులైపో
యిరి. రామన్న సదాశివదేవరాయల్ని దగ్గర వుంచుకొని సకల వ్యవహారాలుచేసి ఆ కాలము
దుచని పోయెను. ఈ వైనం ఢిల్లీపాదుషా దగ్గర వుండే తురకలు విని రామన్న చనిపోయెను
సదాశివదేవరాయలు చిన్నవాడు, ఈ సమయమున వారి దేశాలు కట్టుకోవలెనని యో
చనచేసి తమ బలంతో కూడ వారి రాజ్యాలు అన్ని స్వాధీనము కాని విజయనగరం మట్టుకు
వారికి ముమ్ముయంత పర్యంతం వుండెనో అది నిలిపి కదమలం తాము స్వాధీనంచేసుకొన్నారు
గనుక వెల్లె ఛాత్రాంతమై పోయినది.—

మాధ్వ స్వామి వారు అవతరించినది - శాలివాహనశకము - ౧౦౦౦.

సన్యాసం పుచ్చుకొన్నది—.		౮౦-
తపస్సుచేసినది—.		౨౪ / ౧౦౨౪-
శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు శుశ్రూషచేసినది—.	౨౪-	౧౨౨౮-
శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు ప్రభుత్వంచేసినది—.	౮౦-	౨౧౦౮-
బుక్కదేవరాయలు —	[illegible]	[illegible]

నృసింహదేవరాయలు పెనకొండన ప్రభుత్వంచేసినది. ౮౦ - ౧౩౬౮

కృష్ణరాయలు పెనకొండన రాజ్యములో ప్రవేశించినది - ౧౬ ౧౪౧౪

ప్రభుత్వంచేసినది - ౩౨ ౧౪౪౬

ఇప్పుడు శాలివాహన శకము - ౧౫౧౮

౫౫. బసవపురాణాంతైష్యము.

పూర్వం వస్తుతా విదే వృషభ(శ)యాత్ర్రంయందుకని నవీరమాహేశ్వరాచారుడైన సోమనారాధ్యుడు చెప్పిన బసవపురాణములో వుండిన కథాత్రమంయేమంటే, కైలాసపర్వతం మీద పార్వతీసమేతుడై పరమేశ్వరుడు రత్నసింహాసనస్థుడై కొలువుండియుండ్గా సమయమందు నారదుడు వచ్చి భూలోకంలో వుండే సప్తమానవులు శివాచార వ్యతిరిక్తులై వుండే వర్తమానం విన్నపంచేసెను. అప్పుడు పార్వతీపతి ఆ మాటలు విని తనకు వాహనమై భక్తాగ్రగణ్యుడై వుండే నందికేశునిపిలిపించి నీవు భూలోకములో పుట్టి మన్మతస్థాపనచేయ్యమని ఆజ్ఞ ఇచ్చెను. తదాజ్ఞను శిరసా వహించి శ్రీపర్వతానికి పశ్చిమమందు కర్ణాటదేశములో విరాంచుళ్ళన బాగవాటి అనే అగ్రహారంలో వుండే మండెంగ మాదిరాజు భార్య మాదాంబ అనే పరమపతివ్రత నందికేశ్వర వ్రతంచేసినదిగనుక ఆ మాదాంబకు స్వప్నములో నీగర్భమందు నేను పుట్టుతూవున్నానని చెప్పి ఆప్రకారంగానే పుట్టెను.- ఆశిశువునకు బసవేశ్వరుడనేనామకరణంచేసి తలితండ్రులు గర్భాష్టమమందు ఉపనయనంచేయవలెనని యత్నంచేయగా పరమభక్తుడైన సర్వేశ్వరుని భక్తునికి మరివక కర్మము, మరివక గురుడు, తాము వ్రసుకోరాదు, ఏమతంలో మీరు వుండండి, నామతంలో నేను వుంటూవున్నాను. అని బాగేవాటి వదలి కళ్యాణపట్టణానికి ఉగ్రనారం వెడలిపోయి కల్యాణం బిజ్జలునితో

తనకు మారతైన గంగాంబను ఇచ్చి వివాహం చేయగా పెండ్లి చేసుకొని సంగమేశ్వరం చేరి సంగమేశ్వరునిలో సకల జనాస్వర్యంగా కొన్ని రహస్యములు మాటలాడి ఆ సంగమేశ్వరుని ఆచారము నిబంధనలు కొన్ని చెప్పి ఆ ప్రకారంగా నడువుమనెను. ఆ ప్రకారం నడిపించుతూ వున్నాడని మాట చేసి అక్కడ వుండెను. ఇది ప్రథమాశ్వాసము కథ.—

అక్కడ కల్యాణములో బిజ్జలుడు ఒకదినమందు ఆస్థానంలో కూర్చుండి సమస్త మంత్రిసామంతాదుల పిలిపించి బలభద్రదండనాయకుని తనవలె కంచేరెను. అతని స్థానవర్తి చారిణి ఎవరికి ఎవరు యున్నారు అని అడుగగా సంగమేశ్వరకృపాకటాక్షపాత్రుడై అవతారపురుషుడనిపించుకొనిన బసవేశ్వరుడు బలభద్రదండనాయకుని అల్లుడు వున్నాడు. అతడు సకల విశ్వంభరాభారం వహించుటకు సమస్త ఇష్టార్థములు అనుకూలముగానట్లు చేయగలడు మానవమాత్రుడు కాదు. అని కొందరు మంత్రులు చెప్పగా బిజ్జ
56 లుడు సంతోషించి కొందరి ప్రధానులను అతనిని పిలుచుకొని రమ్మని భద్రగజమును పంపించెను. వారు సంగమేశ్వరానికి పోయి బసవేశ్వరుణ్ణి చూచి కల్యాణపురాధిపతి అయిన బిజ్జలుడు మిమ్ముల ప్రధాని పట్టం వహించేటందుకు పిలిపించినాడు. అతడు నామమాత్రం (ప్రభువు), సమస్త భూభారకర్తృత్వం మీకేను. అని నానా విధాలుగా బోధించి సమ్మతింపజేసి గజారోహణం చేయించి పురముకు తోడుకొనిపోయిరి. అంతకుమును పే పట్టణం సవలక్షణంగా చేయించి సమస్తవైభవోపేతుడై ధరించుదురుగా ఎదుర్కొని పోయి తోడుకొని వచ్చి ప్రధానికృత్యం ఇచ్చెను. అప్పుడు బసవేశ్వరుడు నిమ్మళ సమస్తభూమి నిర్వహించు తాను మాట ఇచ్చి ఇంతా కొన్ని మతాచారక్రియలు కొన్ని బాసలు చేసి అనేక జనముల నివా ఆచారపరులగా జేసి రాజ్యం చేస్తూ వుండెను. ముప్పై ఆరు భోజనం చేసుకొని వేశ్యల ఇండ్లలో సుఖపడుతూ వుండే మిండజంగాలు పండెండు వేలు,

ఈప్రకారంగా రాజ్యంచేస్తూ వుండగా ఆరోదుబుట్టినదానికి ఋవాంపకలగుణాఢ్యు
రామయ్యైనజూచన్న బసవేశ్వరుడు పుట్టెను.— ప్రభువనే జంగమకథ.

తదనంతరం వల్లమప్రభువనే మహేశ్వరుడు కోశ్వేరచ్చత్రాగ్రేసరుడు చేతులలో వుండే లింగమందే దృష్టివుంచి వస్తూ వుండగా నదులు నిరులు వారాగ్నిమిస్తూ వుండగా బసవేశ్వరుని దగ్గరికి వచ్చి అతనిచేత సమస్తపూజలు పొంది అనేకవేల జంగములకు చేయించిన వంటలు తానొకడే భోజనంచేసి సంతుష్టుడై స్తోత్రము చేసెను. అప్పుడు బసవేశ్వరుడు చెప్పగా పూర్వకాలమందు పార్వతి విప్రమధులకు విందుచేయవలెనని యత్నంచేసిన కథ (ప్రథమున్ని సంతుష్టిబొందించలేక పోయిన కథ చెప్పెను.—

మరివక భక్తునికి బసవేశ్వరుడు ముత్యాల గొనె ఇచ్చుట.— వకదినం బసవేశ్వరుడు అభ్యంజనంచేసుకొని కూర్చొని వుండగా వకలింగధారి వచ్చి నిత్యం ఈశ్వరునికి ముత్యాలముగ్గు పెట్టవలెను. పదివుట్ల ముత్యాలు కావలెను, ఈక్షణమందు ఇయ్యమని అడుగగా మంచగా వుండే జొన్నల గొనెలన్ని ముత్యాల గొనెలై, నీకు కావలసినన్ని తీసుకొనిపొమ్మని చెప్పెను. ఆప్రకారంగానే ముత్యపుగోనెలను తీసుకొని పోయెను. ఈప్రకారంగా ఇంకా అనేకమహిమలు చూపగా బిజ్జలుడు బసవన్నకు తనవస్త్రములు ఇచ్చి బహుమానంచేసెను. ఇది ద్వితీయాశ్వాసము.— బసవేశ్వరుని మీద మంత్రులు బిజ్జలునికి చాడీలు చెప్పుట.— ఈప్రకారంగా రాజ్యంచేస్తూ సమస్త పదార్థం పెట్టెలలో నుంచి తీసి జంగాలకు ఇయ్యగా మిగిలిన ప్రధానులు భండపతి బిజ్జలుని దగ్గరికి పోయి స్వామీ మనసమస్త పదార్థములూ బసవేశ్వరుడు జంగములకు ఇచ్చెను. బొక్కసములో యేమిలేదు, మాపూట లొకాడేలగాతలచక విచారించవలెనని చెప్పగా బసవేశ్వరుని పిలుపించి ఇంక పదార్థానిత్యంచాలు. పదార్థం యావత్తు పోగొట్టితివి, నమ్మసమస్త భూమండలం...

నని ప్రమాణాంచేసి మోసంచేస్తివి, అని చెప్పగా బసవేశ్వరుడు నవ్వి యీనాటికి గాలనని పదార్థం పరమేశ్వరుడనే నిక్షేపం వుండగా యీ తుచ్ఛపదార్థంవేమ చేతనైన మట్టిను పెట్టెలలో చూడుకొమ్మని భండారము ముందర వేసెను, పెట్టెలు తెరచి చూడగా కొన్ని నులుపుటికంటె-ంయున్ను విగాధ గా వుండెను॥ —

మధుర పాండ్యుని కథ॥—

— పూర్వం మధురపాండ్యుడనే రాజు గుఱ్ఱాలను కొనుక్కోరమ్మని తనప్రధానిచేతికి వరహాలు ఇయ్యగా అతడు దానిని వలనవస్తు యదుర్గైన జంగాలకు సమస్తపదార్థంచ్చి సిరణ్యములలో వుండిన జింకలు తోలుకొనిపోయి గుఱ్ఱములు కొనుకొని వచ్చినాను అని-చెప్పవంపించెను, ఆ మధురపాండ్యుడు ప్రధాని తెచ్చిన అశ్వములను చూడవలెనని యడురుగారాగా ఆ జింకలన్ని ఉత్తమాశ్వములై వుండెను, పరమేశ్వరుని భక్తుల మహిమ తెలి-యక పోదడు అని సజ్జనులు స్తోత్రం చేయగా రాజు విని బసవేశ్వరుని మీందన్నది మొదలుకొని యవ్వరు ఏ బాధలు చెప్పుతావున్నారో వానినాలుక కోయించుదును అని ప్రతిజ్ఞ చేసినాలుచి బసవన్నకు బహుమానంచేసెను, కచేరికి పంపించెను॥ —

బసవేశ్వరుడు తనభార్య వస్త్రం జంగానికి ఇచ్చుట॥—

తదనంతరం వక ముండజంగం వీర ఇంట్లో వుండి తననిత్యపడితెమ్మని దాసిని పంపగా అది పోయి బసవన్న పెండ్లాము కట్టుకొని వుండేచీర చూచి సామగ్రి తీసుకొని వచ్చి వేశ్యతో త్రికాలములయందు బసవన్న భార్య కట్టుకొని వుండే వస్త్రం సమానం లేదు అని చెప్పెను, ఆ వేశ్య మిండజంగాన్ని చూచి ఆ చీర నాకు తెచ్చి యిస్తేగాని మందు ఇమ్మనెను, ఆ జంగం పోయి బసవన్నను చూచి ఇప్పుడే నీ భార్య చీర నాకు విడిపించి ఇమ్మని అడిగెను, ఆదేప్రకారం గంగమ్మను పిలిపించి కచేరిలో చీర విడిపిం-

58 చగా ఆ పరిమితంగాలో పల అటువంటి చీరలు వృద్ధిపొందుతూ వచ్చెను, అనేక చీరలు

జంగానికి ఇచ్చేటప్పుడు మును పుబిల్లవాడు యీప్రకారంగానే అది [illegible]

ఇట్లైను. ఈబసవేశ్వరుని దాతృత్వం ఆశ్చర్యము అని సభవారు స్తోత్రంచేసిరి. —

ముగ్ధసంగమయ్యకథ. — ముగ్ధసంగమయ్య అనేజంగం లంజరికొనికి పోయి చూడగా నిల్లింటిలో చూచ్చి వేశ్యను పార్వతిగాం తలంచి వరాదులను అపురూపమైన రుద్రాక్షలుగా తలచి మరునాడు వచ్చి బసవయ్యతో చెప్పెను. — రుద్రపశుపతికథ. — రుద్రపశుపతి అనే భక్తుండు ఈశ్వరుడు కాలకూటం మింగిన కథవిని శోకించి శివుడు బ్రతుకడు, నేనుదక ములో దుంకుతాను అని దుంకుతూ వుండగా ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమాయెను. బిజ్జమహా దేవి అనే భక్తురాలు ఈశ్వరుడు తల్లిలేక పెరిగినాడు గనుక శిరస్సుజడలుకట్టవదిదేహం పసమైనది, అని లింగమును తల్లిగ శివుని కాపాడివట్టు పోషించగా అందులోనుంచి ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమాయెను. — దీపదకళి కథ. — కంచిలో దీపదకలి యనే లింగధారి వకనాడు పోతూ మార్గములో అరణ్యమధ్యమందు పాడుపడిన శివలింగం వుండగా చూచి భయపడి విష్ణుయమాదులు శత్రువులు వ్యంటిగా వున్నాడు నేను సహాయంగా వుండవలెనని తన పదార్థం తెప్పించి మంటప ప్రాకారాదులు కోటలు అనేకట్లలు నిర్మించగా అతని భక్తికి మెచ్చి ఈశ్వరుడు వెండిల ప్రాకారాదులతోకూడ భక్తులకై లాసం చేస్తైను. — నాట్యనిమిత్తాడికథ. —

ఇంకాకంచిలో నాట్యనిమిత్తాడి అనేభక్తుడు యెక్కడ వున్నాడో అనిదేవాయంలోకి పోయి స్వామిని చూడగా భూషణములు పొట్టగా వుండెను, ఇది యేమని శివబ్రాహ్మణ్ని అడిగితే ఈశ్వరునికి వాయురోగం చేత కొప్రాంగా వున్నాడు, పథ్యార్థం నెయ్యి వైద్యం చేస్తూ వున్నాము అని అతని సర్వస్వం హరించి శైవ షద్యం చేసినావని కోపం మాని ఈశ్వరుని మీద వుంచెను, యథాప్రకారముగా నేశ్వరుడు వుండగా భక్తుడు దేహం విడువవలెను ఈస్వామి జాడ్యం చూచి సహించ చాలనని ఉద్యుక్తుడు కాగా హరుడు ప్రత్య

నేను తాండవం చేసేటప్పుడు నామ్ములు వంగినవి అని చెప్పి కైలాసం చేర చేసెను — —.

59 కోలా స్త్రీవన్నయ్య కథ. పూర్వం శ్రీకాళహస్తియందు కన్నప్ప అనేయెరు కవాడు స్వప్నమందు శ్రీస్వామి [illegible] పూజ చేస్తూ వుండగా పరమేశ్వరుని కన్ను నీళ్లు కారుతూ వుండగా చూచి ఇది యేమో జాడ్యం కంటికి వచ్చినది అని చెప్పి తన కన్ను దీసి ఆ కంటిమీద వుంచగా కాదు వేరొక కన్ను నీళ్లు గారెను. తన రెండవ కన్ను తీసి ఆ ప్రకారంగా యీశ్వరుని కంటిమీద వుంచెను. అప్పుడు ప్రత్యక్షమై దేవుడు అతనికి కను ఇచ్చి నీకు మందర పూజ అయిన వెనుక నాకు పూజ అని నిశ్చయం చేసెను. కన్నులు ఇచ్చినవాడు గనుక కన్నప్ప అనే పేరు వచ్చెను. ఇప్పటికి ఆ ప్రకారముగా నేను బంధనపడుతూ వున్నది అని బసవేశ్వరుని తో బసవేశ్వరుడు శివభక్తుల మహిమ చెప్పెను.

మాదిరాజయ్య కథ. పరమేశ్వరు మాదిరాజయ్య అనే భక్తుడు సంగీతములోనె పరమేశ్వరుని ప్రత్యక్షము చేసుకొనెను. ఇది తృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసం కథ.

మడివాలు మాచయ్య కథ. కల్యాణిగి అనే పురములో వుండె మడివాలు మాచయ్య అనే భక్తుడు ఆ పురము నిజమున బసవేశ్వరుని దర్శనానికి వచ్చి అతనిచేత పూజ చేయబడి వుండి జంగముల వస్త్రములు ప్రతిదినం తెల్లగా ఉతుకొని వస్తూ బాకల డె [illegible] గంప వేసి వుండి వకనాడు మాంగములో వస్తూ వుండె శిశువును పుట్టు పాపము చంపి పైకి వేసెను. ఆ వర్తమానం బిజ్జలునితో కొందరు చాడీ చెప్పగా బసవయ్యను పిలుపించి ఆ... కని సంహరింపచెయ్యమని చెప్పెను. ఆమాటలు విని అతడు మానవమాత్రుడు కాడు, సాక్షాత్పరమేశ్వరుడు మనకు సాధ్యుడు కాడని ని చెప్పెను. యింత చెప్పగా ఆమాటలు వినక తలారులను మదపుటేనుగను దావలోకమున్నాని వుండి సంహరించిరమ్మని ప్రభువు పంపించెను. వారు అదే ప్రకారంగా వచ్చి మదపుటేనుగ కంట్టించిరి. తుండం పట్టుకొని త్రిప్పి యేనుగను చంపి కావలి వారిని సంహరించినారు …

వృధుచేసినా తో ఆదు మార్గంగోళ్ళ సంహారం చేస్తూ వున్నావని వస్తూ వుండగా బిజ్జలుడు భయప
డి బసవేశ్వరుల్ని చూచెను. నా మాట వినక ఈ ప్రకారం చేసుకొంటివి —.

ఇరవత్తు నిరవుచోళుని స్తోత్రము — పూర్వం ద్రావిడ భూమిలో నాగరయలాదిచో
ళ భూవరుని పట్టణములో ఇరవత్తుడనే వక శివభక్తుడు వుండెను. ఇతడు శివభక్తు
60. అయిన వారికి హింస చేయించక విడిచేది లేదు అని ప్రతిజ్ఞ చేసి వుండెను. వకదినం వకభక్తుడు
పరమేశ్వరునికి పూలు కోసుకొని వస్తూ వుండగా మదపుటేనుగు లాక్కొని పూలు లాగిపారవే
సెను. ప్రాణవేదనతో అతడు అరచెను. ఆ ఆర్తధ్వని విని పరుగెత్తి ఇరవత్తుడు వచ్చి
యేనుగను మావటీని ఖండించెను. ఆ వర్తమానం రాజు విని భయభ్రాంతుడై వచ్చి
నీవు నా యేనుగను చంపి ఉచితమే చేసినావు. ఈ పాపం పోయేటందుకు ఇదే ప్రాయ
శ్చిత్తమని కత్తితో తన తల తెగనరుకు కొంటూ వుండగా పార్వతీపతి ప్రత్యక్షమై యాంబోళు
ని యేనుగను మావటీని బ్రతికించి. భక్తుల్ని ప్రీతి కొరకు అంతమందికి కైలాస ప్రాప్తిని చేసెను.

బావు పూరిబ్రాం పాల్యన్ కథ — ఇది గాక బావు పూరిబ్రాం పాల్యన్ అనే భక్తుడు పూల
తోటలు వేసి శివారాధన చేస్తూ వుండగా వక ధరణి యేనుగకు మదం దిగి విడబడి వచ్చి
తోపలో యదురుగా వస్తూ వుండెను. పాల్యన్ మీద వచ్చెను. అతడు యేనుగ కొమ్ములు
పట్టుకొని వెనక్కు త్రోస్తే దూరంగా పడి దేహం విడిచెను. ఆ వర్తమానం రాజు విని వచ్చి
నా అపరాధం సహించుమని నమస్కరించెను. కరుణా వచ్చి ఆ యేనుగను బ్రతికించి భూపతి
ని పంపించెను. పరభక్తుల మహిమ తెలియదు, ఇప్పుడు శరణు పొందితే విడుస్తూ
వున్నారు అని చెప్పితే ఆదే ప్రకారంగా భూమి మీద సాష్టాంగుడై పడుకొని వుండెను. బ
సవేశ్వరుడు మడివాలు మాచయ్యను నమస్కరించి దయచేయుమని ప్రార్థన చేయగా కరుణిం
చి యేనుగను మనిషిని బ్రతికించెను.

మఱి వారలు మాచయ్య కథలు బసవన్నకు చెప్పుతము॥— సంకరదాసయ్య॥— —.

సంకరదాసయ్య అనే భక్తుడు శివభక్తిపరిపూర్ణుడై వుండగా అతని భక్తికి మెచ్చి ఈశ్వరుడు వరం కోరుకొమ్మనిరాగా త్రిపురాదులలో దారం కూర్చేటట్టు వరమియ్యుమనెను. మూడో కన్నిచ్చి వారు దుంతవింటు తుదాయను. ఆ మూడో కన్ను మాహాత్మ్యం చేత సమస్త దేవతలను మాబిచారం శాంతం చేసెను॥— శిరియాలుని కథ॥—.

61 కంచిలో శిరియాలుడనే వాడు నిత్యము పదుగురి జంగాలకు భోజనం పెట్టి క భోజనం చేసేదిలేదు. ఆ నియమం చేసి వుండగా ఒకనాడు వాని భక్తి చూడదానిమిత్తం ఈశ్వరుడు జంగం వేషములో వచ్చి నాకు నరమాంసం పెట్టుమని చెప్పెను. మంచిదని తనపిల్లావములో బోధి యెత్తైకు మాంసం పక్వం చేసి పెట్టెను. అప్పుడు ఆ జంగం భోజనానికి కూర్చుండి నీకు మాంసము కూడా వచ్చి కూర్చుంటే కాని భోజనం చేసేదిలేదు, పిలువుమనగా తల్లిపిలిచెను, యథాప్రకారముగా చిన్నవాడు వచ్చెను. అప్పుడు ప్రత్యక్షమై ముగ్గురికి మోక్షమిచ్చెను. వారు కైలాసం మీద వుండిరి. గా వంటిభక్తుడు లేడని 40 యారులు వుండగా తెలిసి ఈశ్వరుడు అతనిలో కూడ భూలోకానికి వచ్చి నిమ్మవ్వ అనే భక్తురాలి ఇంటికి జంగముల రూపములో వచ్చి పూజితులై పడుకొనిక పట్టి(?)లో వుండిరి. వారికి వంటవండిపెడదకానికి నిమ్మవ్వపోగా ఆ పుల్కాచి తత్పుత్రుడు ఇంటికి వచ్చి తల్లిని పిలిచి వానవర్ణింట్లో కి పోయి వరి అపుంజక్షుంచెను. అంతలో నిమ్మవ్వ వచ్చి పరమేశ్వరుని ఆరాధనకు చేసినవస్తువనేవు తిన వచ్చు వాలి నికట్టెలో కాట్టి చంపి గాటి లోకి ఈశ్వరు జంగములవేపి భోజనము ముందర వుంచగా యథాప్రకారం చిన్నవాడు వేస్తే గాని భోజనం చేసేదిలేదని పెద్ద జంగం చెప్పెను. నేను 40 యా[illegible] ల్లకానా, ఆ శిశువు నవ్వుతో వానపనికిరాడని చెప్పెను. ప్రసన్నుడైతోరిన వరములిస్తానని చెప్పగా నాకు యేమీ వద్దని చెప్పెను. శిరియాలుడు మిన్న పే[illegible]॥—

ఈప్రకారం గానే పాలాయుధుడు మొదలైన భక్తుల దృఢమనోధర్మములను తెలియజేసెను.

సూతుని కథ॥ - కాంత్య్రమండలంబందు నొక భక్తుడు కలడు. అతడు ప్రతిది
నం మడుగుల లోపల వేసి మొదట వచ్చిన పెద్దచాప ఈశ్వరునికని అని విడిచిపెట్టవల్లెన
లలో పడిన చాపలను ఆ మ్లేచ్ఛజంగాలకు ఆరాధన చేసి కాలక్షేపం చేస్తూ వుండగా నొకనా
డు మూడు కమ్ములుగల తగిన బంగారు చేప మొదట చిక్కెను. అది ఈశ్వర ప్రీతి అని విడిచి
62. మళ్లీ వల వేస్తే అదే వచ్చెను. ఈప్రకారం సాయంకాల పర్యంతం అదే రాగా పరమేశ్వరు
కే నా వల్ల నాకు పనికి రాదని విడిచి ఇంటికి పోయి ఉపవాసం పండుకొని మరునాడు మరిన
కష్టల మందు వలవేయగా అదే వచ్చెను. ఈప్రకారం నాలుగు దినములు ఆప్రకారం గానే
ఉపవాసం అతని వుండగా వారుడు ప్రత్యక్షమై కైలాసం చేర బట్టు చేసెను. అని ఈప్రకారంగా
కొందరి భక్తుల మహిమలు భక్తపరాధీనుడైన పరమేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమాటలను తెలియ
జేసియు పూర్వం నేనింత వాణ్ణి అనే గర్వం కూడదు అని బసవేశ్వరునికి చెప్పి రమది నాలుగు మాట
య్యరత్త పర్వతములు చూపెను॥ - చతుర్థాశ్వాసం సంపూర్ణం॥ —

పంచమాశ్వాసము॥ - కన్నరబ్రహ్మయ్య కథ॥ - కన్నరబ్రహ్మయ్య అనే భక్తుడు ఈశ్వరదేవాలయములో కన్నర బాదం గా మెచ్చిదేవుడు నిత్యము మాధకరం కాంతికెక్కె చ్చెను. అది జంగమారాధన చేస్తూ బసవేశ్వరుని దర్శనానకు వచ్చెను. అతడు యదురుగా పోయి పూజ చేసి విడిదిలో వుంచెను. కన్నరబ్రహ్మయ్య నొకనాడు నిరంతాన్ని నేదే వేళం గోపురం మీద కూరుచుండి వుండగా నొక నిలువు వేశ్యాని మిత్తం. నక గాల్లైను పట్టుకపోతూ వుండగా తాను వదలి ఆ గాల్లైదే దేవాలయంలో కి వచ్చెను. మళ్లీ పట్టుకునే టందుకు వస్తూ వుండగా దీ న్ని పట్టుకో వద్దని వుని మరుసున పడినది. నా కూడె ఇల్లు మీద తలు ఇస్తూ నాన్ను పుచ్చుకొని హి మ్మని కన్నరబ్రహ్మయ్య నిచ్చెను. అని పుచ్చుకొని నాను పోగా ఆవేళ ఆ గొల్లి...

మూర్ఛితం చేసెను వాడు మళ్లీ వచ్చి మాదలు ఇచ్చి గొర్రెను పట్టుకొని పోతూవుండగా వర్తకుని త
ల తెగ కొట్టెను, ఆ వర్తమానం బిజ్జలుడు విని బసవయ్యను పిలుపించి అన్యాయంగా నీ వద్ద
కృత్యులు గ్రామంలో వుండి వారిని చంపుతూ వున్నారు. మీరే వుండగా ఏమని వారు విడిచిపె
ట్టూ వున్నారని చెప్పగా విచారించవలసినది అని ప్రధానులను పంపించగా అతడు యీ
వృత్తాంతం చెప్పి సాక్షి కొన్ని రుజువులు పలికించుతానని చెప్పి ఆదే ప్రకారం పలికించెను.
దానికి బిజ్జలుడు ఆ యుపదికి కన్నప్ప బ్రాహ్మయ్యకు నమస్కరించెను. అతడు కరుణించి తా
ను చంపిన మనిషిని తిరిగి బ్రతికి పెట్టు చేసెను. — చౌడయ్య కథ. —

౬౩. ముక్తి అనే గ్రామములో చౌడయ్య అనే భక్తుడు మహాశివభక్తిపరు
డై వుండి బసవయ్యను మాదవ వెనని వస్తూ రోవలో మహారణ్యమధ్యమందు ముష్టిపండ్ల
ను చూచి ఇది బహురమ్యముగా వున్నది. కొన్ని ఆరాధన చేయవలెనని ఆ ప్రకారము గానే
చేసి భోజనం చేసి కల్యాణపురం చేరి బసవయ్యతో పూజిస్తూ వుండగా వకనాడు వృద్ధుడైన
జంగందేవరం వచ్చెను. అతని నియత్తు పోక [illegible] వుండగా వృషభ వాహనారూఢుడై
వనకువర వాహనం తనచని దించ మని బ్రతికించెను. అందరు ఆశ్చర్యపడిరి. మరి వకనాడు
వూరి ముందర గోపాలు ఆట్లాడుతూ వుండి కామ ఱ్ఱి బసవన్న మత్తి అని. ఆ మాట విని
చౌడయ్య దగ్గరికి పోయి బసవన్న మట్టి అనుదానికి పేరు ఎందుకు వచ్చినది అని అడిగెను.
ఆ పశువుల మంద కాచే వాండ్లు చెప్పినది. పూర్వం ఇక్కడ రెండు వృషభాలు పోట్లాడి మత్సరము
లో పోట్లాడెను. అందులో వకటి పోయబడి చచ్చెను. దాని మీద మట్టి చెట్టు వేసిరి. ఆ దిబస
వన మట్టి అనే పేరు వచ్చెను అని చెప్పిరి. ఆ మాట విని మంత్రోదకం ప్రోక్షించి చల్లితే చెట్టులో
నుంచి బసవన్న వెళ్లి రంకెలు వేస్తూ వచ్చెను. అందరు ఆశ్చర్యపడిరి. మరి వక దినం వకపాడు
ను శివదగ్గర భక్తదూషకుడైన వాడు కృత్రిమంగా వకచపూరం గట్టి [illegible]

ంయవరుమైత్రే వాయవేరని ఆ చప్పురం వుంచి ముశిని చౌదయ్యన్నింటి ముందరంమై త్తగా నితో
తూ వుండగా ఇది క్షేత్రమని తెలిసి కత్తులో చప్పురంలో వుండే వాళ్ళనరిక మళ్లీ బ్రతి
కించెను. అతడు సువర్ణస్తోత్రం చేసెను. ఆ దూషకులందరినీ లింగధారులచేసెను. —

చౌడరుసు కథ. — కల్యాణంలో చౌడరుసు అనే భక్తుడు ప్రతిదినం ...

..లను త్రికాలములయందు స్నానం చేయించి పల్లెవులలో వుంచుకొని జంగమారాధన
స్తూ వుండగా జంగమరూపం ధరియించి ఈశ్వరుడు వచ్చి అతడు ఇంటి ఇచ్చినవేడు బళ్ళను
లను భోజనం సుప్రసన్నుడాయెను. — కలికాల చోళనరపతి నిత్యమూ ఇంటిపుట్ల
బియ్యం - - - - పాదులతో వండించి ముప్పందు మునిరియాలు కారం ... యుత
తా నభిగ్గహాలాలశిష్యం పరమేశ్వరారాధన చేస్తూ వెలపట వుండగా పరమేశ్వరుడు ఇంతావ
పుడి - - - ఇట్టి భోజనం చేసును అనిపి ము. — కల్యాణములో తెలుగు జెమ్మ
య అనగా - - - - - రుడు వుండును శ్రీశైలం మీంద ఆనందుడై మునితపస్సు చేస్తూ
వుండగా నేలకు వెళ్లువు ... దమజడలలో దేహం మాంచ్ఛాదనమై వుండును. ఆ ముని
64 రుణ్నిరా పాడుతూ వకరిప్పుడు వుండును. కలిరిక గంధర్వస్త్రీలు వచ్చి ఆ ముని తపస్సు
భంగం చేయవలెనని యత్నం చేయగా మీరు మృగములై పుట్టండి అని ఆ ఋషి శాపం పె
ట్టెను. ఆ శాప భీతలైన మనస్కరించి శాపమోక్షం చేసి కరుణించమనగా కల్యాణంలో జె
మ్మయ్య అనే శివభక్తశ్రేష్ఠుడు వున్నాడు, అతని తో దేహం విడిచి శాపముక్తులవ్వాదరు అని
చెప్పగా ఆదే ప్రకారం మృగరూపం తో కల్యాణం ముందర మృగములై సంచరిస్తూ వుండిరి. ఆ తె
లుగు జెమ్మయ్య వకనాడు మృగములతో సంహరించు మని ప్రార్థితుడై వేటకు వెడలి బాణము
ల తో వేసి సంహరించెను. మృగములు పూర్వస్థితి వాళ్ళై ఆంది పుణ్యంచేసేను. అతని మహిమ
ను బసవన్న స్తోత్రం చేసెను. పంచ ముఖకల్యాణం ...

ఆరో ఆశ్వాసము॥- ఏకాంతరామయ్యకథ॥ ఏకాంతరామయ్య అనే భక్తుడు
నిరంతరము జంగమారాధన తప్పరు. పుంతి వకరి వంబస వచ్చెద శరణానికి వచ్చి అతని చేత పూ
జితుడై శివేశ్వర పూజ చేస్తూ కళ్యాణంలో ఉండగా చెప్పులు లేకుండా వచ్చిన జైనవాదు దేవా
లయంలోకి వచ్చెను. వాన్ని చూచి శరణులు చెప్పులు విడిచి వెళ్ళి సరిలేక పోతే వరికి చేస్తూ
న్నారు అని చెప్పెను. ఆ మాట విని జైనదేవుడు అయితే శిరస్సు తెగగొట్టుకొని మళ్ళీ శిరస్సు పొం
దితే మీ దేవుడు సర్వ మీ మతం యదార్థమే అని చెప్పెను. ఆ మాట విని ఏకాంతరామయ్య
చెప్పిన మాట. పూర్వం మాహేశ్వర భక్తులు చేసిన వర్తమానం వినుము. జంబురి మహాకాళుడ
నే భక్తుడు శిరస్సు ఇచ్చి మళ్ళీ పొందెను. గోవింద భట్టారకుడనే వాడు శివునకు ఒప్పించిన శిరస్సును
మళ్లీ ఒండుకు నిమిష- మద్ది దేవరసేపు పెనుగొండు దినములకు మళ్ళీ శిరస్సును పొందెను॥---.

ముర టుద వెంకయ్యకథ॥- ఈ మాటలు అపహాస్యమాయెను. ఇంత ఆ---
గా శిరస్సు వచ్చేటందుకు ఈశ్వరుడు బ్రతికినాడా.... నాకు అని ముర టుద వెంక
య్య అతి భక్తుడు...... రు రు రనేను అప్పుడే మొం[illegible] ను మళ్ళీ........ ఈ ప్ర
కారం అనేక మార్లు తరుక్కొనెను. పరమేశ్వరుడు అతని దృఢ చిత్తమునకు మెచ్చెను...

65.... ఇంక ఈ ప్రకారం చేయవద్దని చెప్పె.. ---- । కిన్నర బ్రహ్మయ్య దర్శనా
ర్థం దరిద్ర శాక భక్తుడు వచ్చి పోతేక కిన్నర బ్రహ్మయ్య గారి ఇంట్లో పండుకొని కత్తెర తెచ్చి బ్రహ్మ
య్యను పరమ దరిద్రుల్ని గమనిక కిన్నర బ్రహ్మయ్య గారిని నియమించి పట్టినాను అనెను. నేను కావ
లసిన పదార్థం పుచ్చుకొని చనమని తన చిత్తం రాళ్లను తాకించగా అనేక పదార్థములు కుప్పగా
ఆయెను. ఆ పదార్థం మోసేటందుకు తాడొత్తు కాని ఆ జంగం బసవన్న ఇంటి ముందర దించి అతనితో
ఈ వర్తమానం చెప్పగా ఆశ్చర్యపడెను। మాళగ మారయ్య కథ॥- మాళగ మారయ్య
అనే భక్తుడు ప్రతి దినం వకకట్టెల మోపు తెచ్చి అమ్మి అదిపుతి దినం [illegible]

వుండగా ఆ వర్తమానం బసవేశ్వరుడు విని వచ్చెను. అతని భార్య పూర్వం — భోజనం పెట్టెను. ఆ పతివ్రత యరుగకుండా రెండు — మాడల సంచులు క్రింద వుంచి పోయెను. తరవంతరం మాళిద మారయ్య వచ్చి భార్యతో ఆ వర్తమానం విని మాడల మూట బసవేశ్వరుడు మనము పేదలమని ఇచ్చి పోయినాడని చెప్పి యధాప్రకారంగానే జంగమారాధన చేస్తూ వుండెను.

కన్నడబ్రహ్మయ్య కథ.. కన్నడబ్రహ్మయ్య అనే వక భక్తుడు బాల్యత్వం చేత నిరంతరం జంగమారాధన చేస్తూ వుండి వకనాడు మధ్యాహ్నము వేళ జంగములు ఇంటికి రాగా పదార్థం లేక బసవయ్య దగ్గరికి పోయి బిజ్జలుని బండారం చూపు కన్నం వేసి పదార్థం తెచ్చి భక్తారాధన చేయవలెనని చెప్పెను. భక్తునికి బదులు మాట చెప్పేదిలేదనే ప్రతిజ్ఞ వున్నది గనుక అదే ప్రకారం బండారం చూపెను. కన్నం వేసి కావలసిన పదార్థం పుచ్చుకొని అతడు పోతూ వుండగా పారావాండ్లు కనుకొని ప్రభువులతో చెప్పగా కోపించి బసవయ్యను పిలుపించి ఈ ప్రకారం దొంగిలించినవాని యేమి చేయవలెనని చెప్పగా. అతడు సాత్వికమేశ్వరుడు ముట్టినచోట పదార్థాభివృద్ధి అవుతున్నది. నీవు బొక్కసము వెంటబెట్టు చెయుంచు తక్కువ పడదు అని చెప్పగా ఆప్రకారంగా యుంచగా పదార్థం యెక్కువగా వుండెను. రాజు ఆశ్చర్యపడెను.—

66 తిరునావకరియియనుడనే జైనకథ.— తిరునావలూరిలో తిరునావకరశుడనగా జైనవాడు శూలరోగముతో బహు శ్రమపడుతూ వుండగా అతని తోబుట్టినది వచ్చి ఈ మంత్ర తంత్రములతో నీకు స్వస్థమయ్యేది లేదు. శివభక్తుడవైతే దీపొంస్వము వుతూ వున్నది అని చెప్పెను. ఆ పన్నుడు గనుక ఈ శ్రమ నివారణమైతే శివభక్తుడ నవుతున్నాను అని శపథం చేసెను. ఆ మాట విని పంచాక్షరీ మంత్రం ఉపదేశం చేసి విభూతి ఇచ్చే వేళకు శూలం నివర్తించెను. మాట ప్రకారంగా జైనుడు [illegible]

అది చూచి కులస్థులు కోపించి వాణ్ణి సంహరింపవలెనని మరతాళ్ళనిక మిట్టించిరి విషంపెట్టిరి,
అగ్నిలో తోసిరి, అనేక ఉపద్రవాలు చేసిరి, యెంత చేసినా అజేయుడై వుండెను. అతని
చూచి తమకు యేమి ఉపద్రవం చేసునో అని అందరు శరణు చొచ్చిరి. ఆ జైనులు లాం
ఛనములు తుడిపించి రుద్రాక్షభస్మాది పంచముద్రధారకులచేసి జైనుల్లను ప్రతిమల
ను భూగ్రాంతం చేయించి జైనకోలాహలుడు అనే బిరుదుపొందెను మా తిరునావకరశదేవుడు.
వోరియూరు వారిలో ఇరితాతి అనే భక్తుడు జాత్యంధుడు వారునికి మజ్జనార్థమై
గుర్వలింగం పాపుచ్చుకొని వకబావి తొవ్వుతూ వుండగా జైనులు అవిరుతింటచి మొన్ని
విఘ్నములు చేయగా ఈశ్వరుడు భక్తునికి కన్నులు ఇచ్చెను॥ తదనంతరం జైనకులధ్వంసం
చేసెను. (౫) - వనమ వీరాపురియందు శివబ్రాహ్మణునికి కుమారస్వామి అంశం బాలుడై
ఇనారు - . సంభాకుమారుడు కలిగెను, ఆ చిన్నవాణ్ణి పరావరతోమందు వుంచితా
ను స్నానార్థమై ఆ శివబ్రాహ్మణుడు పోయెను. అప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరులు విమానా
రూఢులై పోతూ ఆ చిన్నవాణ్ణి చూచి మనకు మారునివలెనె వున్నాడని చూచిరి. అ
ప్పుడు అతిప్రేమతో పార్వతి వచ్చి ఆ శిశువుకు స్తన్యం ఇచ్చి కొన్ని పాలు బంగారు - రకుల
పంతి ఇచ్చెను. గగనానికి పోయెను. అప్పుడు ఆ శిశువు తండ్రి వచ్చి చిన్నవాణ్ణి కొట్టి యెవరో
పాలెవరిచ్చిరి. యెవరిచ్చి పోతివి అని చెప్పగా కొంచంగా వేలెత్తి పైన చూపినారు.
పార్వతీపరమేశ్వరులు పార్వతి వచ్చి ఇచ్చెనని చెప్పెను, ఆ జగజ్జననీ
67 జనకులకు నమస్కరించి ఇంటికి పోయి ఆ శిశువును తోడుకొనిపోయి భార్యతో చె
ప్పుచు సంతోషంగా వుండెను. మరునాడు ఆ శిశువు పార్వతీదేవి గుడి ముందర నిలిచి ప్రార్థన
చేయగా - వరతాళాలు ఇచ్చెను. కాలద్వైతభక్తాలు అక్షయనిధి ముత్యాలపం
దిరి పోం మాపనంబు ఇచ్చెను. అవి పుచ్చుకొని బంగారు పాం క్రమెంకట సల

లలోచని కుళ్ళో తుండ చోళ ధరణీసుని శివభక్తుని గాచేసి రెండువేలసుగతులలోనుం
డే బౌద్ధగురువును సారదాలి రెండువేలబౌద్ధులను శివభక్తులచేసిరి॥-

తిరుమరైక్కాడు యమపుర మందు బ్రహ్మేశ్వరు వారి - ... చ. తిరు
నావలూరికి పోయి జైనులజయించి. అక్కడనుంచి మధురకు రాగా జైన బౌద్ధుల
మధురాధిపతిని చేరి జ్ఞానసంబంధమూర్తి అనే చిన్నవాడు వస్తూ వున్నాడు. అతడు లోపు
ల్లో నిలువకుండా వెడలించుమని చెప్పగా చోళరాజు గురువు అన్యాయం గా వెడలించతగ
దు, వాదములో జయించండి అని చెప్పగా పదునెనిమిది వేల జైనులలో వచ్చి జయించ
లేక లోపల ఆ శిశువున్న పాంరాత్రి అగ్నిని వ్యాపించచేయగా దశించకయుదు
రుగాని తాచెను, ఆ అగ్నిని యూంచి పూర్వం పరభక్తుని జీ వ్యాతి గలో నె గురుశాం
చి విడిచెను, అపుడే ఇంత నర్యాము వచ్చినదే ఇపుడునే వుపోయింది జ్వరరూపంగా
రాజు యందు నిలువు మనిగల వు ఇయ్యగా ఆ ప్రకారం చేసెను. అపుడు ఆ రాజు బ్రా
హ్మణ శిశు జ్ఞానసంమూర్తికి నమస్కరించి నా పతిని సుఖంగా వుంచేటట్లు చేయుమని
ప్రార్థించగా నేను వకభాగం వాసిచేస్తూ న్నాను, రెండో భాగం జైనులు వాసిచేయు
వాలెనని బాలుడు తన ... వాసిచేసిన జైనులలో కాక పోయెను. అది తాను ఆ రాష్ట్రం చేసి
అతని గూని పొమ్మేటట్లు అనుగ్రహం చేసి గూని పాండ్యునికి సుందర పాండ్యుడనే పేరు పెట్టె. నపు
డు జైనులు మూల మంత్రం శివమంత్రం, నివా, జినా, అనే రెండు వరాలు వ్రాసి అగ్నిలో పత్రిక
లు వుంచవలెను, వేదికి కాలుతున్న దో అది తక్కువ అని. ఆ ప్రకారం చేయగా జిన పత్రిక భస్మ
మాయెను, మళ్లీ శిశువు నూడుంచి ఇంకొక పరీక్ష చేయవలెను, రెండు మా...ము లు పత్రి
కలు వ్రాసి కావేరీ ప్రవాహము ధ్యమా ... వేయవలెను, ఎదురెక్కిన వారిది జయం, ఎదురెక్క
ని చోట వారి ది అపజయం, అని నిశ్చయించి వేసిన వారిని కాలినట్లున్నాము వకా...

య వేశెను. అని పోయితా వేళలో వేయగా శివ మంత్రం చేత రాయి దూరికి వచ్చెను. జైనులు కొందరు శాం
భ్యుని శివభక్తుని గా చేసి మా ప్రకారం ఇరుకై యుని మిగిలిన (మఠ్యు) జైనుల తప్పు గూలము లవేయించు
టు వినవేచాజైనా॥—. నిడుమారరాజు కథ॥—. నిడుమారరాజు ఒక నాగావక రాజు తన
రాజ్యములో శివభక్తుండనే వాళ్లేమాదక జైనికుల వ్యాప్తమై వుండగా జ్ఞానసంబంధ చేవా[illegible]
సంబంధుని పిలుపించి పాండ్య సన్నిధి యందు ఆయన జైనుల ధ్వంసం చేపగా ప్రాంతీతిలో
శివభక్తపై రీతి వాటు వినవేచాజైనా॥—. నమినందికథ॥—. నమినంది ఒక నంగావక భక్తు
డు నిత్యము శివాశ్వరులకి సహస్ర దీపములు ముట్టించక భోజనం చేసేది లేదని వ్రతం చేసి వుం
డగా జైనులు అతనికి నూనె నెయ్యి యివరు ఇంధ్యకుండ సమయం చేసిరి. అప్పుడు యక్కడా
మురుదారుకక ఆవెన్నె వేళకు శివుని ముందర స్నానాచారం పడి దీపాలకు చమురు దారకక పో
తే దేహం విడుస్తున్నానని ప్రార్థన చేసుకొనెను. అప్పుడు వారు ప్రసన్నుడై కోనేటి జల
దకం పోసి కొలిచి పాశాధన చేయుము. జైనుల పశువుల్ని దేహం విడుస్తున్నవని చెప్పెను.

ఆ ప్రకారం చేయగా పరమత స్థులు చేతిల్లి శరణు పొందిరి. వారి పశువుల
బ్రతికించి వారిని శివభక్తులచేసెను. జైనా వినవేచా॥—. సాంఖ్యతొండనికథ॥- సాంఖ్యతొం
డ దేవాడు బౌద్ధులకు పుట్టి పూర్వజన్మ సంస్కారం చేత వారచక్రి నలిగి శివపూజ చేయదా
డక జైన బౌద్ధ చార్వాక మతముల సంహారంచుమని వారి మీద రాళ్లు వేసి కొట్టగా నిత్యం శి
వుని దేవాలయం మీద మూడు రాళ్లు తలంగా వేస్తూ వుండగా స్వమతం వారు సంతోషపడు
తూ వుండిరి. ఒకనాడు మహోత్సవం వచ్చి నదిదాటు పోదక మూడు దినములు ప్రవహిం
చెను. మూడు దినములు ఉపవాసముండి నాలుగో నాడు పెద్దరాయి ఒకటి తీసుకొని మీద వే
సేని మిత్రం యిత్తు కొని వస్తూ వుండగా హరుడు ప్రసన్నుడై రాయి వారగా వేసి వరంతో
రుహోమునగా చేరాయి నిచ్చె పాలయం [illegible]

పరమతములసంహరించుమని అ [illegible] డిగితే పరమతహరణం చేయుటయెటువలెనా-
జైనా:. గోపూరి(బ్ర)హ్మయ్యకథ:- గోపూరిబ్రహ్మయ్య అనే భక్తుడు జైనులతో
ప్రసంగం చేసుక వుత్తీర్ణ చెట్టుమక్కొని పరమతం వారు బాధింపచేయమని చెప్పగా భక్త
ప్రోత్సాహించి బాధింపచేసి పరమతంభంగం చేయుట వినవేదా జైనా:— హొల్లచెరువనే
గ్రామంలో తమదుగురు ఇండ్లకట్లుకొని జైనులు అరువైవేలు కాలుస్తూ వుండగా వ
క జైనగురువు బల్లవాయినికి ఆచార్యుడై వుండును. ప్రభువు శింగబల్లవాయిని భార్య సుగ్గల
దేవి దేడరదాసయ్య ఏకాకికాలాక్షం గతించ వాదమునకు తనగురువుకు జైనులవర్తమానం
చెప్పిపంపినప్పుడ్లచెరువు - రపించగా మత్సమార్గములలో అనేకవిధముగా చేసితిల
క్షణం చేయుటకు అతడు వచ్చెను. ఆగురువుకు సుగ్గలదేవి నమస్కరించి విధిగా దింపగా
జైనులు ప్రభువుకు బోధించి వూళ్లో వుండకుండా మంత్రం చేయగా ప్రభువు సుగ్గలదే
వినిబోధించినే నువ్వక మతం నేను వక మతం అవలంబించేదియుక్తం వదు కాదు, మా
గురువు వచ్చిచేడు పత్రం వచ్చును, జాగ్రత్తగా నేను గురువును పంపించుమనగా తో
పించి పాదములోయుద వరుణ తెస్తే అతడే గురువు అని చెప్పెను.

అప్పుడు జైనుల కుబ్జత్వానికి బహు ప్రసంగం అయెను, నిజంగా దేవ
దేవని జైనుల మహోపహమునకు తలలోకరహస్యముగా వుంచి శ్రీకారకర్తయు ... సర్వాంతర్యా
మి అని చెప్పితే వినకొ. కరకుండలో యుంచి మనిరి, మా పుత్రా ... కుండలో దేయి పెట్టితే
యగా సర్వం స్ఫటికలింగమై వుండెను. అప్పుడు సుగ్గలదేవి సంతోషిస్తూరాలాయె
ను. జంగం బేదేదరదాసు బల్లవాయినిశివభక్తుణ్ణి చేసి జైనులశివభక్తుల చేసిన వర్త
మానం వినవేదా జైనా:—. మూడు మూరలింగములు జైనులమునులు ... కట్టుకొనిన్నీ
తగా వకదేవాలయం ఆలిచిక మెత్తుగా వుం [illegible]

యత్నం చేసిరి. అప్పుడు ---- నాటిదేవయ్యనేటు మూలబంధమ్మీద లింగాలు మవ్వంచుకొని
పోయి జైనులందరి తలలూ తెగగొట్టి వారి దేవుళ్లను మూలచేయించి వారి పుళ్లలో
శివలింగస్థాపన చేసుటయిదే వినవేదాజ్ఞైనాం॥—. సోమనయ్య కథ॥—

70. నావలుళిశరం అనే పట్టణమందు సోమనయ్య అనే వొక భక్తుడు ప్రతిదిన
సంధ్యాకాలములయందు లింగమూర్తిని చేతప్పనింపక భోజనం చేయనని వ్రత
తం చేసివుండెను. ఈప్రకారంగా వుండగా అతనికి నేఁటో పుట్టువం ... సావి మాండియోధం
రోకటి పవాసం చేసెను. అవతార మూర్తి తెలిసి ఇరుగుపొరుగు జైనులు వచ్చి వ్వళ్లమాపు
తో పలురమ్యుని తోడుకొని తమ గుడికి తోడుకొని పోయి వొక జైనునిబోరి గుండు లోపల
పెట్టి ఇదే శివలింగం చూడుమనగా నమ్మి శివస్మృతింబి సాష్టాంగ నమస్కా
రం చేసెను. అప్పుడు జైనులు నవ్వి మాకు నమస్కరించితివి, మామతం వారైతివని
ఆ మాటలు విని కోపించి కన్నులకు కట్టిన వస్త్రం విడిచి చూచుచూ వున్నాను చూడుమన
గా జైన ప్రతిమలో నుంచి శివుడు ప్రత్యక్షమాయెను. అప్పుడు పరమ తన్మయ శివభక్త
లు చేసిన వతార మూర్తిం వినవేదాజ్ఞైనాం॥—. పరివల్లి భార్యవైశేషిక వృకథ॥—. పూర్వం జైని
వృ అనే భక్తురాలు తనమగడు మొదలైన వారు అందరూ జినమతప్రవిష్టులైనా తాను ని
రంతరము శివ పారభ్యాసురాలై వుండెను. వొకనాడు తన యజమానుడు జైనులకు విం
దు చేయవలెనని యత్నం చేసి పత్రి సోపేతముగా వండిం తాను వారి నివాడుకానివ
చ్చెనిమిత్తము పోయెను. అప్పుడు ఆ పదార్థం చూచి వొక జైనారాధ్య భక్తుడు రావేరు అని
చెప్పవద్దు భయపడుతూ వుండగా ఈశ్వరుడు జంగమ వేషముతో వచ్చెను. సంతోష
పడి అతనికి భోజనం చేయిస్తూ వుండగా యజమానుడు వచ్చెను. భక్తురాల
ద్రష్టురాలాయెను. వారికి పోల్చి తెలిపి సకలప్రయత్నం ...

కానీ కొట్టేటందుకు వచ్చెను, నేనే పెను ఆ పతివ్రతాభంగము పడక పరమేశ్వరుడ్ని ధ్యానించి
యుగాంవక దెబ్బైనా తనలకుండా వేసిన దెబ్బలు జనములకు తగిలి తేటుట్లు చేసెను-
పరమతస్థులు మహాశ్రమపడి దేహములు ఛిన్నభిన్నములు కాగా ఇది
91 ఏమి కర్మము నిన్ను కొట్టబోయి బాయి బికర్మ్య వకాట్లకుండా చేసిరి, ఇది నాకు పనికిరా
దు, నాకిదనికి సందర్భము వున్నది అని వెళ్ళగొట్టెను. వెలపటికి వచ్చి బాకువ్యవకబైనసుడి
లోకపోగా తత్పూర్తి మలోనుంచి వారుడు ప్రత్యక్షమాయెను. వెంబడి పోయి తనభార్యనన్నా
కాకొట్టుదామని పోయి కొంగుపట్టుకోగా పురుషరూపమాయెను. అపుడు భయపడి జై
ములు శివభక్తు తోటి వినవేదా జైనాం— యుద్ధలూర సైన్యాము ములో మాలోజైనుల
వాదించు కాని ప్రత్యక్షంచూపుమనగా వకభక్తుడు మాడుంచే వేసకు జైనసుడ్లు ప్రతిమలో నుండి
దీనేలకు పడెను. ఆవర్తమానం అందరికీ తెలుసును, వరబద వెంకయ్యగారి వలె ఇప్పుడు శి
రస్సు ఇచ్చి ఇపుడే మళ్ళీ కలుగ చేసుకునే టందుకు సస్యముగాదు. అయిదు దినములకు శిర
స్సు వచ్చెను. అప్పుడు కల్యాణంలో వుండే జైనప్రతిమలు మీరు వుండవలసినది వేదు
ఇదే ప్రతిజ్ఞ అని చెప్పగా యేకాంతరామయ్యగారి మాటకు జైనుడు సమ్మతించి తమవారి
నికుప్పగూర్చెను, బసవేశ్వరుడు మొదలైన వారు భక్తుని తెట్టునిలిచిరి. బిజ్జలుడు చూస్తూ
వుండగా కత్తి తీసుకొని వకచేత శిరస్సు తెగగొట్టుకొని సకలవాద్యములతో వీరమహేశ్వరు
లు కొలుస్తూ వుండగా శ్రీ ప్రాకారంగా అయిదుదినములు గ్రామప్రదక్షిణం చేసి వచ్చి స్వామి
ముందర వూరేగు ప్రకారంగా శిరస్సు నమొందెను. బసవేశ్వరుడు రాజు ఆశ్చర్యపడి పోత్రంచె
సిరి. వీరమహేశ్వరులు కొత్త ఘోద్యపితుశ్తై కల్యాణంలో జైనప్రతిమాజిమడు ఆనో పోయివేసు
శాఖా నకంచేసి రామంలాకథ వుపో పూర్ణ-- పాత్రలదేవు బాబయ్య పుహోభక్తుడైకల్యా
ణములో సమస్తపరమత వారలంచే పూజ్యప్రతిసంవత్సరం [illegible]

కు పోతూ వుండే పరమతబోధితుడై బిజ్జలుడు ప్రతి సంవత్సరం యాత్ర పోతూండదు, నవు
..... కోటూరు కొట్టవలసి నది నాకు రావలసి వుంటే ఇక్కడికైన పిలుపించుమనె నేనుమం
చరిఅని శివరాత్రినాడు ధ్యానం కాలుస్తూ వుండగా గాదెలో నుంచి స్వామి ప్రత్యక్ష-
మాయెను, శివరాత్రి మహోత్సవం సంపూర్ణమాయెను॥

12 (ప్రతాపనారాయణ మను పురములో పరమతబోధితుడై బిజ్జలుడు
గోవిందస్వామి ప్రతిష్ఠ చేసిన మస్తకైన వారిని పిలుపించగా శార్దూలదేవు బాచయ్య లోకరా
యెను, ఆ నటి మానంతె లేసి బసవేశ్వరుల్లు మాంచి ప్రభువు బాచయ్యలారా నీ దేమి అని అడిగె
ను, శివభక్తుండైన వాడు అన్యదేవతా దర్శనార్థం రాడు కనుక వస్తే అని పూర్వం భక్తులు చేసిరు
ఒ ఘంటాకర్ణ ప్రముఖులు చెప్పి తన ఇంటికి పోయెను, బిజ్జలుడు బాచయ్యను పిలుపించి
నీవు రానిదేమని అడుగగా శివభక్తుండు వారి దర్శనానికి రాకూడదు, సర్వలోకేశ్వరుడు వా
రుడేను అని అనేకంగా సమ్మతులు చెప్పెను, తన పండితులు తాను మసిమ్లపతి బిజ్జలు
డు ఇంటికి పోయెను॥— షష్ఠాశ్వాసము సంపూర్ణము॥ -

సప్తమాశ్వాసము॥ బ్రాహ్మణులు బిజ్జలునితో బాధలు చెప్పుట—. మరి నొక
దినము శివనాగమయ్య అనే భక్తుడు రాగా అతనికి సకల విద్యాల పూజ చేసి
బసవయ్య నిది దినోదిండి అతనితో గోష్ఠి సలుపుచుండెను, ఈ ప్రకారంగా
మంగాయాన వత్తు జంగమోత్క్రాంతం అయ్యే వేళకు షం. . బ్రాహ్మణులందరు గుంపుగా
డి బిజ్జలుని దగ్గరికి పోయి బసవయ్య దుష్టప్రవర్తిగా వర్ణాశ్రమసంకరము చేసి .....
దానిచేస్తూ వుండే పట్టణములో సకల వర్ణాలు వకటిగా సంకరమైపోయెను, మాల పాకై
పోయెను- ఈ ప్రకారంగా వర్ణసంకరం చేసి బసవన్న అంతఃపురములోకి పోతూ వుండె
గా న్నాడు నీయాజ్ఞ యేమి అని వేడిరి, అని చెప్పగా కోపోద్రిక్తుడై

లుపించెను. పాలకి రెంకుట్లాని శివనాగుమయ్యలో కూడ వచ్చి కూర్చుండెను గా
జు మంత్రిని చూచి ఈ ప్రకారముగా గ్రామంయందు వర్ణ సంకరం చేసి బ్రాహ్మ
73 లను తమలో కుని [illegible] చూడకుండా వున్నారట. మీరె కట్ల బ్రాహ్మలు యెట్లాగైనా
పుణ్యాబసవేశ్వరుడు కోపించి రాజునను చూచి ఈ బ్రాహ్మలు వారి శివభక్తుల యొక్క సామ్య
వ్యాసాంశలలో వక అంశమైనా పోలరు. మా భక్తులు బ్రాహ్మలు కలవాం చేసి వేదం
మీ కుర్రాదు ప్రవంగా మనకంటే... లు చెప్పించు పోతించిరి. మీ వ్యాసవసి
ష్ఠుల జన్మలు మరుచించి చెప్పనే మూర్తదు. అనేకంగా దూషించి ప్రత్యక్ష
చూంపవలెను. వారి శివనాగుమయ్యగారి చెయి.... చేతులు ట్లు చేసూ వున్నాను
మీ హోమయాజులచే తి..... వచ్చేటట్లు చేయమని చెప్పి ఆ ప్రకారముగా
పాలు... చేసెను. దానికి బిడ్డలు దు మెందరి వైనవారు నమస్కరించి తలవం
చుకొని ఇంట్లోకి పోయిరి. బసవేశ్వరుడు శివనాగుమయ్యను నమస్కరించి మీదయి
కి రావాలి [illegible] రిషించెను. మరియు వారు బావయ్యని మన్న [illegible] రుద్ర పశుపతి ప్రముఖు
లలో సుఖంగా వుండెను. — బాండలు వచ్చి బిడ్డలు నిలిచి తలచెప్పుటు
మరి వకనాడు బాండలు వచ్చి బిడ్డలను మనవి చెప్పుకొని రిషు
ర్వం మంచి మాకు శివప్రసాదం ఇచ్చేది కద్దు. మునుపు మావాడు పశువులకాయుచూ
వాలు కాలం గం చేసి ఈశ్వరుడు ప్రసన్నుడయ్యేటట్లు చేసుకొనెను. ఇప్పుడు మాకు ప్ర
సాదం ఇయ్యక పోతె అన్నము దము లోపడుతూ వున్నామని చెప్పుకొనిరి. అప్పుడు బ
సవన్నను పిలుపించి వారికి ప్రసాదం యందుకు ఇయ్యలేదని రాజు అడిగెను [illegible]
లకు మొన్నమైన స్త్రీలింగ ప్రసాదం కరాతులకు మొప్పవలు కాదు. అని వాండ్లు
మరూకి [illegible] మీకు ప్రసాదము కావలెనా, పరమేశ్వర ప్రసాదము...

సి వుంటే ఇస్తూ వున్నాము పుచ్చుకోండి అని చెప్పెను. ఆ మాట విని మనస్సులోననియు
త్నుంము కాని ఆ స్వామి వులుగా విషం పెట్టుతావేనని యత్నం చేస్తూ వున్నావు. మందరమా
74 రు తాగండి. తదనంతరం మాకు స్సేం పుచ్చుకుంటూ వున్నాము అనిరి. ఆ మాట విని వుంచిరని
శివాలయానికి పోయి మహా విషము లతెప్పించి సకల భయంకరముగా మారింది పాలంతా
గినట్లు నైవేద్యం చేసి భక్తులతో కూడ తిరిగి పాదం చేసి తదనంతరం యేనుగులకు గుఱ్ఱాలకు
కున్నీ స్వామికి విష భోజనం చేయించి యథా ప్రకారంగా సేఫుణ్యముగా వుండిరి

బిజ్జలుడు ఆశ్చర్య పడి స్తోత్రం చేసెను. భాయి లతారాచెను.. జగదేకదం
దనాయకుని కథ.— జగదేక దండ నాయకుడే భక్తుడు బసవన్నను వకనాడు
భోజనానికి పిలిచి అతడు రాక మునుపే తెలియక వకబ్రాహ్మణో పారములకడతిరిగెను ఆ
వర్తమానం విని బసవన్న బసవన్నతో వోద్దిపతుండి అన్నాయింగా వెర మాహేశ్వర పాదస్ప
ర్శన పవిత్ర మున్నైన వస్త్రములను కర్మనాందాలక పారములకడతిని వెరుఘుకోండి
వి.— తెంవేడు కేతయ్య కథ.. తెంవేడు కేతయ్య అనే భక్తుడు పరమ
తస్యలముగా వలోకనం చేయక పగు మాఝాల్ లాదులకు సహాలింగ ధారణావలు
గా చేసినది వినలేదా, సదర సాంబయ్య తన భార్యకు ఆ మడకు మారులు పుట్టి
నప్పుడు ప్రథమ పుత్రుడు లింగంతోనే పుట్టెను. ద్వితీయ పుత్రుడు లింగంలేక పుట్టెను.
* ఆయోనిజుడని వెలపట పారవేయించినది తెలుసు నాయ , మహారాజా పూజ్యమైన
కార్యం చేస్తివి అని చెప్పెను, వేమన తాపరాధిని వన్నుకదతేమేమని వసువులింగా
కొంచ వెయిరి నవులలో నీళ వద్రోహం కొందరు చేస్తూ వున్నారు. ఈ దోషం పోయేట
ట్లు రిని సంహారించుము అని చెప్పెను. మంచిదని సమ్మతించెను.—
నల్లయ్య మధుపయ్య కథ. — ఈ ప్రపంచంలో [illegible]

ల్లయ్య, మధుపయ్యను మీద అకస్మాల్లోపం చేసి ఇద్దరి కన్నులు దీయించెను. ఆవర్తమా
నంతిని బసవేశ్వరుడు సమస్త వీరమాహేశ్వరులు తమ సామర్థ్యంచేత వారి కన్నులున్ను
చ్చి ఇంకలో పాపాత్ముని ముఖము చూడరాదు అని పుత్ర మిత్ర కళత్రాదులతో బిజ్జ
75 లుడు వాతుడని చెప్పుకొంటు కళ్యాణపురం వారి చెప్పుకొంటు గాపం పెట్టిరి వారు వీడ
రి సంగమేశ్వరం చేరిరి. ఇక్కడ జగదేకదండనాయకుని ఇంటికి పోయి ఆవర్తమానం
చెప్పగా వీడు నవ్వు కత్తిపై వుండి నీవు వారిదత్తైన బిజ్జలుని సంహారించక యేప్రకా
రంగా వస్తివని ఆతని తల్లి కుంకుడు వేసి నట్టు వెలపట భోజనం చేసెను.

అదియునుగాక ప్రోద్బలితుడై ... వాయువ్యమున పోయుండేసుకొని
కచేరికి పోయి ఖడ్గము దెచ్చి బిజ్జలుని శిరచ్ఛేదం చేసి కడు పదురు తిమి ఇంటికి వ
చ్చి ఈ వర్తమానం చెప్పగా తల్లి సంతోషించ్చెరా వై ఉండెను. కళ్యాణంలో
వారంతకు వారే పరస్పరం కలహించి రథగజ తురగపదాతి దండనాయకరాజపు
త్రులు హతులైరి. — బసవన్న వచనము. — ఇక్కడ బసవేశ్వరుడు తన గురు
వుతో కూడ సంగమేశ్వర దేవాలయంలోకి పోయి లింగైక్యమైపోయెను. భక్తులంత
మతమ స్థానములు చేరిరి. . .

ఇది బసవపురాణ కథాక్రమం సం... సమాప్తము ...

Restored by - ...

7/5/48

11543